

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552. •

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Ob priliki grške revolucije.

Revolucija in zlasti revolucije v eni državi so vedno znak bolezni v državnem življenju. Če pride revolucija od spodaj, je njen vzrok navadno bedno življenje širokih plasti naroda, kar je zopet ponavadi vzrok slabega vladanja; revolucije od zgoraj, ki se pojavljajo kot državni puči, so sicer več ali manj reakcije na revolucije od spodaj, njih vzroki in povodi pa ne ležijo v gospodarskem življenju, ampak v politični mentaliteti, ki misli, da je življenje samo izraz volje posameznih privilegiranih skupin in ki hočejo s silo vzpostaviti to, kar je bilo in odstraniti to, kar je.

Ker ni država sama sebi namen in kaka institucija za oskrbovanje brezdelnega življenja gotovim kastam na račun celega naroda, je revolucija od spodaj več kot umljiva. Zamisli pa se človek, če čita o pogostih pučih, ki si jih dovoljujejo razni aristokratski in oficirski krogi. Kajti nemalo bi bili vsi ti ljudje ogroženi, če bi se jim upal kdo reči, da izvirajo vsi njihovi poskusi v zadnjem izrastku iz poželenja po udobnem in brezskrbnem življenju. Ne, tako materijalistično oni ne mislijo, njim gre za vse kaj višjega — njim gre za idejo!

Po navadi jim gre za kralja ali cesarja, ki ga že zdavnaj ni, ali ga ni vsaj več v deželi. Kako so lojalni ti patrioti še preko groba! To lojalnost so poznali zlasti na Pruskem in jo poznajo še sedaj, saj je ovekovčena v pesmi: »Und der König absolut, wenn er unseren Willen tut!« Ta lojalnost torej ni tako huda! Potem jim gre za mir in red v državi. Ta mir pa je seveda tak, ki ga oni delajo. In pred takimi miri in redovi je dobrega državljana nehoti nekoliko strah. Kajti vsi dobro vemo kako je to in kaj lahko nastane iz tega. Gospod plemič po rojstvu ali denarju in gospod oficir sprejeto ali prevrat brez vsakih škripeljav in prispevka, da se človeku kar milo stori. Ampak pri prvi priliki, ki se jimo ponudi pozabiti na prisego. Jako in neprijetno pa sta začudena, če isto stori tudi navaden državljan in vojak in ko se začne boj vseh proti vsem. Tokrat se gospodje več ne brigajo za red, lojalnost in idejo, ampak skušajo, da pobegnejo, in sicer čim prej in čim bolj na varno.

Kako se je mogla razviti in kako more obstojati ta mentaliteta tudi v današnjih državah, ko izvira vsa moč — vsaj na papirju — iz naroda? Vzrokov je več, med glavnimi je naslednji. Kakor v prejšnjih časih kaste, tako mislijo še danes mnogi politične stranke, da one tvorijo državo, da država ne more obstojati brez njih. In ker ni države brez njih, jim je dovoljeno vsako sredstvo, da se obdržijo na površju. In sredstva so potrebna, kajti stranka, ki vidi samo sebe, mora izgubljati zaupanje naroda in tudi mnogih pristašev, kajti za vse je skleda le premajhna, in kdor je bližnji, pride preje na vrsto. Tako sredstvo, da se stranka obdrži na vladni tedi, ko je že izgubila zaslugbo v narodu — je sila. Ta se uporabi tako, da se najprej eliminira zakonodajno telo in da preide vsa moč na upravo. Ko ima enkrat uprava trdno vajeti v rokah, takrat je zaenkrat sedanja pozicija zasigurana in tudi za bodočnost preskrbljeno. Kajti volitve v zakonodajno telo obvlada uprava. Da pa si je uprava sigurna svojega uspeha za vsak nepredvidljiv slučaj, se začneja uprezati v strankarski vojaštvo. Tako se počasi pri vojakih porazgubi prvotna zavest, da je branitelj države na zunaj in zvest izvrševatelj povelj, kmalu ej prepričan, da je on pravzaprav poklican, da sodeluje pri poveljih in odločah, kaj je prav in kaj je krivo. Tako postane vojaštvo sicer neviden a odlo-

Otvoritev kongresa narodnih manjšin v Ženevi

Ženeva, 26. avgusta. O priliki včerajšnje otvoritve II. kongresa narodnih manjšin, na katerem je zastopanih 31 narodnosti iz 13 držav, ki imajo za seboj 14 milijonov volilcev, je imel pozdravni govor predsednik kongresa dr. Wilfan. Ko je razložil svrhu kongresa, je posebno pozdravil delegate onih narodnosti, ki so na kongresu prvokrat zastopane, to je Estonke in Poljske ter Čehe iz Avstrije. Estonije in Poljske Čehe iz Avstrije.

Zahvalil se je za gostoljubnost Švice in predlagal, da se švicarskemu zveznemu svetu izreče brzojavno pozdrav in zahvala. Za njim sta govorila predstavnika Kataloncev in Rusov. Dr. Wilfan je nato prečital pismo beloruskih, ukrajinskih

in estonskih skupin, ki so izjavile, da ne morejo sodelovati na kongresu, ker imajo njih narodi pravico na absolutno neodvisnost in se ne morejo zadovoljiti s kulturno avtonomijo. Njih zastopniki bodo prisostvovali kongresu kot opazovalci.

Govorili so še predstavniki Madjarov in Čehoslovakov, zastopnik Židov v Poljski in predstavnik Nemcev v Estoniji. Potem so bili izvoljeni 3 kulturni odbori, 1 pravni in 1 gospodarski odbor, ki so se sestavili takoj včeraj popoldne.

Otvoritev kongresa so se udeležili tudi direktor oddelka za narodne manjšine, podtajnik Lige narodov in nemški socialno-demokratski poslanik v državnem zboru Breitscheid.

Uzunović skuša vpostaviti disciplino v radikalni stranki.

Beograd, 26. avgusta. Včeraj je bil predsednik vlade Uzunović nekaj časa v radikalnem poslanskem klubu, kjer je konferiral z radikalnimi poslanci. Opaža se, da Uzunović zadnji čas pogostokrat prihaja v poslanski klub. Zdi se, da bi Uzunović rad napravil do povratka Pašića red v klubu.

Uzunović je z Ilje Mihajlovičem storil korake, da bi v radikalnem klubu razčistil vsa osebna vprašanja. Uzunović je prepričan, da se mu bo posrečilo priti do pozitivnih rezultatov in da bo v radikalni stranki vzpostavil disciplino, brez katere

ne more obstojati nobena organizacija. Prav verjetno je, da se bo koncem meseca vršila seja radikalnega kluba, na kateri bo govoril Uzunović o potrebi discipline vobče in razložil program svojega nadaljnjega dela. Tudi ministri bodo govorili o delu v svojem resoru in zahtevali odobrenje poslancev. Poslanci bodo povedali ob tej priliki svoje mnenje. Določava se, da je Boža Maksimović izdelal detajlni program o organizaciji stranke. Splošno mnenje je, da pride v stranki do likvidacije vseh sporov.

BOLGARSKA SE VEDNO NI ODGOVORILA NA NAŠO NOTO.

Beograd, 26. avgusta. Včeraj se je v političnih krogih mnogo razpravljalo o postopanju bolgarske vlade, ki še vedno ni odgovorila na našo noto. Opaža se, da ministra zunanjih poslov čestito poseča angleški poslanik in ti poseti so v zvezi s to noto. Smatra se, da se bo to vprašanje rešilo na mirnem način.

Naša vlada bo počakala na odgovor bolgarske vlade do danes. Ako odgovora ne bo, bo zahtevala, da se na noto odgovori v določenem času, ker se je vlada prepričala, da se z bolgarsko vlado ne da drugače postopati. O tem sta konferirala ministra Uzunović in dr. Ninčić. Pozneje je Uzunović razpravljalo o tem z Božo Maksimovićem, o katerem je znano, da zastopa tezo, da se mora avtoriteta države čuvati za vsako ceno.

Beograd, 26. avg. Nekateri beograjski listi so dobili privatne vesti iz Caribroda, da je bil včeraj izročen odgovor na kolektivno noto naše, grške in rumunske države. Dr. Ninčić je, pri odhodu iz ministrstva povprašan o tem, demantiral to vest.

MNOGO KOMBINACIJ — MALO DELA.

Beograd, 26. avgusta. Izjava Uzunovića o dr. Nikiću se komentira na razne načine. Uzunović sam je mnenja, da to

čujoč političen faktor, ki terorizira tudi tiste, ki so ga prvotno vpregli v strankarski političen voz. Nato se še vojaštvo razcepi in porazdeli po posameznih političnih strankah. Vsaka vlada gleda, ko pride na vladu, da se iznebi nasprotnih oficirjev in se opira na lastne, začne se maskirana vojaška diktatura in je vsa civilna uprava plašček sramežljivosti za zunanji svet. Če pride potem vsled splošnega nezadovoljstva med narodom do prevrata, takrat mislijo generali, da je prišel njih čas in eden komandant državljanske vojne sledi drugemu in briljira s svojim strateškim in taktičnim znanjem na žalost in grozo državljanov.

Arbitor.

Težave pri sestavljanju grške vlade.

Atene, 25. avg. Admiral Konduriotis je prevzel predsedstvo republike. Sklenjeno je, da se sestavi koalicijska vlada. Pri sestavljanju vlade pa so nastale težave, ker je prišlo do nesoglasij med vojsko in političnimi strankami. Govori se tudi že o zopetni uvedbi vojaške diktature.

Senzacijo je v diplomatskih krogih vzbudila izjava generala Kondilisa, da se Grčija kljub dobremu razmerju z Italijo ne more odreči Dodekanezu.

PRI SOLUNU SE SLIŠI GRMENJE TOPOV.

Bukarešta, 26. avgusta. Madjarski dopisnik javlja iz Sofije, da se je pri Solunu čulo predvčerajšnjim popoldne ob 4. grmenje topov okoli Ceresa in Drame, ki je trajalo do 7. Misli se, da je v okolici Soluna stopila v akcijo grška mornarica.

GENERAL PLASTIRAS SE VRAČA V GRČIJO.

Beograd, 26. avg. Grški general Plastiras je potoval skozi Beograd v Skopje, kjer se je ustavil pri svojih prijateljih. Od tod je krenil proti Bitolju, kjer so ga oblasti zadržale in zaprosile navodil od ministrstva notranjih del v Beogradu. Izdana je naredba, da naj se Plastiras zadrži v Bitolju do nadaljnje odredbe.

RADIKALI RAZVIJAJO ŽIVAHNO AKCIJO MED NARODOM.

Beograd, 25. avg. V zadnjem času se opaža, da izvajajo radikali posebno živahno agitacijo med narodom. Radikali razlagajo to tako, da hočejo s tem pobijati akcijo demokratov, ki so za časa občinskih volitev trdili, da radikali ne smejo med narod. Radikalni poslanci Velja Popović, Kojić in dr. Srškić organizirajo zborovanja, ki se bodo vršila, ko se povrne Pašić. V to svrhu je bila včeraj konferenca v radikalnem klubu, na kateri je Dragović prečital pismo, ki ga je prinesel osebni Pašićev sekretar Sokolović. Pašić govori v tem pismu o svojem agitacijskem delu, ko se povrne in izraža željo, da se tudi on udeleži radikalnih zborovanj. Pašić smatra, da naj bi se ta zborovanja vršila po seji glavnega odbora.

Pašić je odgodil svoje potovanje do 5. septembra, ker za sedaj ni potrebe, da pride v državo, saj je situacija sedaj normalna. (Vse vesti o Pašićevem povratku in njegovih pisnih treba vzeti z vso rezervo. Op. ured.)

SPOPADI MED FAŠISTI IN POLICIJO V PRAGI.

Praga, 26. avgusta. Včeraj je o priliki fašistične skupščine prišlo do spopadov med fašisti in nasprotniki. Fašisti so delili letake. Policija je morala rabiti orožje. Eden izmed govornikov na skupščini je rekel, da je Gajda nedolžen in da je pripravljen podvreči se nevtralnemu sodišču v Franciji.

DR. KRAMAR SE NI SESTAL Z MUSSOLINIJEV.

Praga, 26. avgusta. Dr. Kramar demantira vesti, da bi se bil sestel z Mussolinijem.

V DOBI DEMANTIJEV.

Beograd, 26. avgusta. Glede na vesti, v katerih se dr. Srškić spravlja v zvezo z napadom na Radićevo skupščino v Tuzli, je izjavil državni podsekretar dr. Pernar, da ni o tej stvari govoril z nobenim novinarjem. Pctemtakem ni mogel dr. Srškić omeniti in si tudi ne more misliti, da bi se dr. Srškić bavil s takimi posli.

ZA IZENAČENJE DAVKOV.

Beograd, 26. avgusta. Odbor za proučavanje zakonskega načrta o izenačenju davkov je včeraj razpravljalo do člena 54. Člen 48., ki govori o davku na živino in čebele, je bil na predlog opozicije izpremenjen tako, da se plača davek samo takrat, ako zadobi produkcija industrijski značaj.

DR. ŠUPERINA ODPOTOVAL NA BLEDO.

Beograd, 26. avg. Minister pošte in telegrafa dr. Šuperina je odpotoval na Bled, kjer bo poročal kralju o poslih svojega resora. Po avdijenci na Bledu bo dr. Šuperina napravil inspeksijsko potovanje po Dalmaciji in Črni gori.

KONFERENCA RADI TRGOVINSKIH POGODB.

Beograd, 26. avgusta. Včeraj so posetili ministra zunanjih poslov ministri dr. Šuperina, Vujičić in dr. Šibenik. Predmet razgovora so bila razna sporna vprašanja, ki niso rešena v trgovinskih pogodbah s poedinimi državami. O nekaterih takih vprašanjih se bo razpravljalo tudi na skupščini Zveze narodov.

Slovenska gospodarska fronta narašča.

Ni treba biti poseben poznavalec razmer in takoj mora biti vsakomur jasno, kdo bo zmagal v sedanjem boju za Zbornico, ali zastopniki vsega našega gospodarskega sveta, ali pa eksponenti ene politične stranke.

Ze pogled v časopisno kampanjo pove dovolj jasno, kako je stanje. V esdesarskih listih samo otepavanje s klerikalizmom in polemiziranje z nekim separatizmom, ki nikjer ne obstoji. V nasprotnem tisku pa samo opazovanje na velike cilje in naloge slovenskega gospodarstva in stremjenje, da bi že volilni boj čim bolj utrdir slovensko gospodarsko fronto. Tam nastopajo sami strankarji, ki delajo obupne poizkuse, da rešijo Zbornico stranki, tu pa naši prvi gospodarski delavci, da pribore Zbornico enkrat za vselej narodu in gospodarskim slojem.

Ze v tej razliki je jasno povedano, kdo ima idejno moč na svoji strani, že v časopisni polemiki je viden rezultat boja. Zakaj ideje in ne strankarske fraze združujejo narod in ideje, ne pa politična gesla, odločajo boje. In tako mora tudi biti in je vedno bilo, ker je drugače vsak napredek nemogoč.

Pa še eno kaže časopisna polemika z vse javnosti. Časopisje SDS je vsepovsodi v obupni defenzivi in vsa njegova polemika obstoji v slabotnem odgovarjanju na napade združenih gospodarskih krogov. Kdor čita vso to polemiko časopisja SDS, vidi samo eno, kako se zamorec pere, kako skuša svoje grehe olepšati.

Kako čisto drugačna je slika na drugi strani. Vsepovsodi sama ofenziva, vsepovsodi zavest borce, ki pozna svoj cilj, ki se ne umika nasprotniku, temveč ga je pritiral pred vse javnost in mu vrge krinko z obraza, da vsakdo vidi njegov spačen obraz. Tu je krivec, proti njemu gre borba, ker tako zahteva interes slo-

venskega gospodarstva in proti vsakomur gre borba, ki bi oviral razvoj slovenskega gospodarstva.

Jasno je postavljen cilj, krepko je zarisana volja in zato vstaja v srcih samozavest, zato je razpoloženje za listo gospodarskih krogov vedno večje in vedno splošnejše.

Prva je izpregovorila Ljubljana, slovenska prestolnica in zopet enkrat dokazala, da je še vedno na mestu, kadar treba braniti in se bojevati za slovenske interese.

In takoj za Ljubljano je nastopil naš lepi Maribor in takoj za njim naše staroslavno Celje. In eglasila se je tudi naša Slovenska Krajina ter na velikem zborovanju v nedeljo izjavila, da bodo vsi njeni trgovci, obrtniki in industrijci glasovali za Jelačinovo stanovsko listo. Kakor iz velikih centrov, tako prihajajo isti glasovi tudi iz vseh ostalih krajev naše Slovenije. Povsod doni le en glas, povsod vlada enodušnost, da je treba delati za slovensko gospodarsko fronto in v prah poteptati vse one, ki se ji upirajo.

Vidijo vse to dobro pristaši slovenske fronte, vidijo tudi njeni nasprotniki in zato so postali malodušni, zato so njih vrste vedno bolj redke.

Vedno manj je ljudi, ki bi hoteli prevzeti na sebe to odgovornost, da so delali proti slovenski gospodarski listi, vedno manj je ljudi, ki bi hoteli kot edini biti izven te fronte.

Slovenski trgovec, slovenski obrtnik, slovenski industrijec, vsi ti tedi, da je njih mesto le v slovenski gospodarski fronti in zato je — boj že odločen, zmaga že zasigurana.

In tako mora biti, ker slovensko gospodarstvo neče več umirati vsled strankarskega diktata, ono hoče živeti v slavo in dobro slovenskega naroda.

MALO VEČ PREVIDNOSTI, GOSPODJE!

V volivni polemiki je včeraj »Jutro« načelo za sebe in svoje ljudi nad vse nevarno poglavje. »Jutro« namreč polemizira z nad vse utemeljenimi izjavami g. Strmečkega, da je treba rešiti Zbornico iz partizanskih rok. »Jutro« nato zofistično pripominja, da je s tem nastopil g. Stermecki nehote sicer proti gg. Jelačinu in Ogrinu, ki da imata sedaj vodstvo Zbornice v rokah. »Jutro« prav dobro ve, da temu ni tako in da danes ne gre za vodstvo, ki je bilo na čelu, temveč za ono vodstvo, ki pride in da je samo na to vodstvo mislil g. Stermecki. — Toda »Jutro« je mogoče ustreči, če že ravno želi, tudi z debato o vodstvu Zbornice. Radovedni pa smo, če bodo tudi vsi somišljeniki »Jutra« s tem zadovoljni in zato mislimo, da je bilo »Jutro« zopet enkrat silno neprevidno, ko se je lotilo

poglavja, ki more biti neprijetno le za njegove ljudi.

SEPAV DOKAZ.

»Jutro« bi hotelo nekaj dokazovati, ker je vabilo na neko zborovanje za zbornične volitve svoje pristaše tudi tajništvo SLS. S tem je seveda po »Jutru« dokazano, da je Stanovska lista združenih trgovcev, obrtnikov in industrijcev v Sloveniji strankarska. V resnici piramidalen dokaz! Zakaj na tisto zborovanje je vabilo svoje pristaše tudi tajništvo SKS in je torej lista čisto SKSarska. Ampak na isto zborovanje je vabilo svoje pristaše tudi tajništvo NRS in je torej lista radikalna. Končno pa so vabili na sestanek svoje somišljeniki »Jutra« s tem zadovoljni in je torej lista neopredeljena.

Silna je v resnici logika »Jutra« in ni res, da bi bil to list za backe.

Politične vesti.

— Gospod Bodrero odide. Poroča se nam, da je stališče italijanskega poslanika generala Bodrera docela omajano. Po drugih vesteh je že sklenjena stvar, da zapusti general Bodrero za stalno Beograd. Vzrok njegovega odstopa leži v znanem konfliktu z Bolgarsko ko je obljubil našemu zunanjemu ministru stvari, ki jih potem ni mogel izvesti. Sedaj postaja šele ves konflikt z Bolgarsko jasen, obenem pa tudi akcija bolgarske politike, oziroma njenih pokroviteljev, ker kakor znano, še niso balkanske države v tem srečnem položaju, da bi vodile samo svojo politiko. Tudi potovanje bolgarskega kralja v Evropo in njegova poroka z italijansko princezino postaja sedaj jasna. Enako pa, tudi vse nasprotujoče se vesti, ki so bile lansirane iz Sofije. Najbolj jasen pa je sedaj seveda naš neuspeh v konfliktu z Bolgarsko in jasna je postala tudi največja hiba naše diplomacije, žalibože pa še ni gotovo, če se bo naša diplomacija iz te žalostne izkušnje kaj naučila.

— Vstop demokratov v vlado. To vprašanje je zopet enkrat sproženo in sicer z izjavo Uzunovića, ki je izjavil novinarjem, da nič ne ve o pripravljenosti demokratov za vstop v vlado. Zato jih tudi ne more pozvati v vlado, je nadaljeval Uzunović, ker ne morem tvegati, da mojo ponudbo odbijejo. — S tem je g. Uzunović jasno povedal, da bi bil pripravljen sprejeti demokrate v vlado. Vseeno pa mislimo, da se tej izjavi Uzunovića ne sme pripisovati ona važnost, kakor bi nekateri hoteli. Gospod Uzunović je govoril to svojo izjavo pač v prvi vrsti St. Radiću, ki ga je hotel preplašiti z grožnjo razširjenja vlade na demokrate, kar bi moglo zelo lahko povzročiti konec radikalno-radićevske koalicije. Ta izjava je samo jasen odgovor na Radićevo zahtevo, da ima ili dr. Nikić iz vlade in ko bo ta zahteva umaknjena, tedaj bo tudi gosp. Uzunović izjavil, da je vstop davidovićevev v vlado neaktualen. Sicer pa so zaenkrat vse te kombinacije z vstopom demokratov v vlado odveč, ker nimajo demokrati niti najmanjše želje, da pomagajo vladi iz zadrege.

— Dalmatinski radikali proti koaliciji s HSS. V Splitu je bil sestanek radikalne stranke, katerega se je udeležilo 200 delegatov iz vse Dalmacije. Glavno besedo sta imela radikalna prvaka dr. Desnica in dr. Cingrija. Na sestanku sta bili sprejeti dve resoluciji. V prvi se zahteva, da se revidirajo odnosi med radikalno in radićevsko stranko — glede izvajanja sporazuma. Vodstvo HSS da demoralizira državo, da razširja boljševizem in plemenski separatizem. Radićeva stranka da je čisto neprimerna za sporazum in vsaka druga stranka da bi bila primernejša. Bilo bi celo bolje, da gre radikalna stranka v opozicijo, kakor pa da oblast deli s stranko, ki na tak način izvaja sporazum. Dalmatinski radikali groze nadalje, da bodo izvajali skrajne konsekvence, če ne bo vodstvo radikalne stranke upoštevalo njih mnenje in pretrgalo vsako zvezo s HSS. V drugi resoluciji pa protestirajo dalmatinski radikali proti načelu agrarne reforme, kakor ga je izdelal minister dr. Šibenik. Ta načrt da pomeni katastrofo za cel stan. Resolucije so bile poslale Pašću in vodstvu stranke.

— Proti občinskim volitvam je vloženih 2000 pritožb, ki bodo vzete v pretres šele po 10. septembru. Najprej se bo vzela v pretres pritožba proti volitvam v Beogradu. Tako veliko število pritožb najbolje dokazuje, pod kakimi pogoji so se vršile zadnje volitve.

— Boj proti dr. Benešu. Nacionalni demokrati in drugi fašisti so doživeli z afero generala Gajde popoln poraz. Ne brez zasluge dr. Beneša. Sedaj bi se ti gospodje seveda hoteli maščevati in zato so naperili svoje najtežje kanone na dr. Beneša. To tudi zato, ker so boje, da bi mogli dr. Beneš pri prihodnih predsedniških volitvah prodreti. Niso pa stali v tem boju narodni demokrati osamljeni, temveč so dobili pomoč v agrarni dr. Hodži in v klerikalnih. Dr. Hodža bi namreč sam rad postal zunanji minister Češkoslovaške in to je vzrok, da povsod išče zaveznikov. Teh je našel v slovaških klerikalcih, ki vidijo v svobodnemiselnem Benešu glavno oviro za realizacijo svojih reakcionarnih name-

nov. — Ves ta boj proti dr. Benešu pa dosega narodnim demokratom še ni prinesel nobenega uspeha. Dr. Beneš je objavil na vsu kampanjo samo eno pismo, pa že iz tega pisma se vidi, da je nad vse dobro založen z municijo in da se mu ni treba bati, da bi v tem boju podlegel. — Omenili bi samo še, da glasilo čeških narodnih demokratov »Narodni listy« z naslado citirajo »Ljubljanski Slovenski Narod« v boju za generala Gajdo. Bratci so se torej tudi v tej stvari našli. Toda to ni tako značilno, kakor je značilno za ves boj to, da se narodni demokrati sklicujejo na to, kar piše en — »Slovenski Narod«. V resnici, silen argument je »Slov. Narod«! — Rudarji proti stavkokazom. V Nottinghamu je prišlo do ponovnih nemirov. Stavkujoči rudarji so hoteli s silo preprečiti vslop stavkokazov v rudnike. Prišla je nato policija, da štiti stavkokaze. Rudarji so se nato opetovano spopadli s policijo, ki je pa skoraj dobila ojačenje in nelo obvladala polje. — Tajnik rudarske zveze Cook je izjavil na nekem shodu, da so rudarji pripravljeni sprejeti 10 šilingov (okoli 135 Din) kot najmanjšo plačo. — Sklican je kronski svet vsled rudarske stavke.

— Španija in tangersko vprašanje. Nepričakovano je Španija razvila tangersko vprašanje in zahteva Tanger za sebe. Obenem pa tudi ne prikriva, da bi bila pripravljena h kompromisu, če bi se ji priznalo stalno mesto v Svetu Zveze narodov. O tem pa neče nič slišati niti Anglija, kajti Francija je že itak nasprotna vsaki diskusiji o tangerskem vprašanju. Angleško stališče je, da ima Zveza narodov rešiti že toliko težkih in kočljivih vprašanj, da ne gre vse stvari komplicirati še s tangerskim. Poleg tega je Anglija mnenja, da nima tangersko vprašanje prav nobene zveze z vprašanjem stalnega mesta v Zvezi narodov in da se zato istočasno na noben način ne more o teh vprašanjih debatirati. — Nasprotno pa Italija očitno podpira Španijo, toda le vsled tega, ker upa, da bi z razgrnitvijo tangerskega vprašanja bila tudi za Italijo možna kakšna kost. Fašistovski listi tudi pišejo, da je konec španja pod Herkulejevimi slebri. Ampak kmalu bo menda konec tudi takih lepih fraz.

— Po padcu Pangalosa. Kakor javlja Reuter, bo Pangalos, dokler ne stopi pred sodišče, interniran na nekem otoku. — Kondrotis je pristal na to, da prevzame predsedništvo republike do volitev. Padec Pangalosa je ugodno vplival na borzo in so začele padati inozemske devize.

Kratke vesti.

Francija namerava najeti v Švici posojilo v znesku 60 milijonov švicarskih frankov za francoske železnice. Posojilo bi se obrestovalo po 7 odstotkov po paritetnem kurzu in bi se odplačalo v 25 letih.

Kazen prince Windischgrätza in Nadossija je bila potrjena. Vsa razprava pa ni bila drugo ko pristna madjarska komedija.

V Nikaragui je izbruhnila revolucija, ki po vesteh vlade ne obstoji, po drugih vesteh pa se širi.

Rumunija je naročila v Italiji za 300 milijonov lejev pušk. Italijani bodo na ta način dobro prodali vse stare avstrijske puške, ker samo te dobe Rumuni.

Justica in Pravica.

V Magdeburgu na Nemškem so obravnavali v preteklih tednih proces, ki je postavil nemške sodnike v jako čudno luč. Z ozirom na ta proces in na razne okoliščine, ki so v zvezi s tem procesom, je napisal glavni urednik »Berliner Tageblatt« za svoj list uvodnik, ki je objavljen v nedeljski številki tega lista. V omenjenem uvodniku pravi Theodor Wolff:

»Nemška justica ni več lista krepkosti žena, o kateri se ne govori. O njej govore tujei in domačini. Nič ni bolj neprijetno, kakor če govore ljudje o pravičnosti v kaki deželi nesposlljivo. Tudi velik narod lahko podleže v vojni, ne da bi izgubil svoj sijaj, toda tema se razprostre nad njim, če se med živijo - klici moralno in duševno defektnih strankarjev pogrezne pravosodje v vrtnec politične strasti in izgubi svojo čistost in dostojanstvenost. Pravico naj kar vzame vrag, samo da ostane Justica ...

Vsi ti ljudje, ki se izigravajo kot čuvarji neodvisnosti sodnikov, in ki služijo strankarskemu sovraštvu in političnim interesom, kolikor njihovih dejanj ne opravičuje pomanjkanje inteligence, poznajo gotovo Kleistovo dramo »Der zerbrochene Krug«. Tudi v tej igri poskuša sodnik Adam preiskavo voditi pristansko, poskuša vplivati na priče in ovira pravilno preiskavo, samo da bi nedolžen človek postal kriv. Ljudje v gledališču vidijo, kako tega sodnika odstavijo in ploskajo. Smisel te drame pa je ta, da stojita resnica in pravica mnogo višje kot privilegij sodnikov. Seveda se dejanje te drame ne vrši v Nemčiji, ampak nekje na — Nizozemskem! Včasih si želimo na Nizozemskem!

Končno pravi Theodor Wolff: »Ni je močne roke, ki bi odstranila cne, ki niso »Vertreter, sondern Zertreter des Gesetzes«. Kakor ne verjamemo, da je dal Bog vsem onim, ki sodijo, tudi krepost in pamet, tako tudi nočemo delati odgovor-

nih za napake vseh sodnikov skupaj. Ko je kraljevska justica zabredla predaleč, so šli državljani na bastijo. Pri nas bastilje sicer nimamo, imamo pa problem justice, ki ne bo izginil z dnevnega reda, ker se ne da rešiti s par frazami.«

Tako piše Theodor Wolff o Justici in Pravici v Nemčiji. Res, daleč so prišli sodniki v — Nemčiji! Pri nas kaj takega g. Wolff prav gotovo ne bi napisal. — (Po »Berliner Tageblatt-u«, 22. avgusta 1926.)

DRŽAVNI PRAVDNIK IN UMETNIŠKA SVOBODA.

Wolfgang Heine piše z ozirom na nemške razmere:

Ne zanašajte se na zakonodajalca. Zadržujte ga sicer, da bi povzročil še več zla, kar namerava pri takozvanem varstvu mladine in novem kazenskem zakoniku. Uporabite novo kodifikacijo kazenskega zakonika, da odstranite najtežje bedarije, ki so se v praksi udomačile. Toda sigurno in trajno ozdravljenje to ne pomeni.

Ne zaupajte upravni praksi; pametni ministri morejo tu pa tam pomagati, toda v tem še ni nobenega jamstva.

Ali naj zaupamo šolnikom? — Najprej bi morala iz njih izrasti nova generacija, ki bi nato sledeči generaciji dala pravo nacbrzbo in speštevnanje do duha. To bi bila dolga pot.

Z vsem narodom ni drugače. Moramo upati, da se enkrat vzdigne nad vsem običajnim filistejstvom od danes; začetki so tu. Toda v človeški naravi je, da ustvarja vsaka doba svoje lastne vsakdanjosti, vztrajnostne sile in svoj gnev do živga in nevega, toda duh in umetnost se morata oprostiti teh verig.

V vodnikih duha, ustvariteljih umetnosti, v vseh, ki se upirajo glupostim in bojaznim vsakdanjega človeka, tu je prava duša naroda in zdravo čustvovanje. Toda večno se morajo vedno znova prebiti na plan. Ne s silo; zakaj proti tej boleznini ne pomaga nobena revolucija, temveč samo z ljubeznijo in požrtvovalnostjo, ki naj vežeta vse duševne ljudi, in z neizprosnim zasmehom in neupogljivim pogumom proti vsem uničevalcem.

NEKAJ PODATKOV O SEZONI 1925/26 V LJUBLANSKEM NARODNEM GLEDALIŠČU.

Tekom sezone 1925/26 je dala gledališka uprava 427 predstav in sicer 219 v drami, 208 pa v operi. Poleg tega je bilo še 12 drugih prireditev v obeh gledališčih. Članstvo je odigralo v sez. v drami 26, v operi pa 34 del. Od teh je bilo 24 slovanskih, 25 romanskih, 10 germanskih in 1 madjarsko delo. Drama je vpriporila prvokrat na slovenskem odru 17 novitet, 2 deli je pa popolnoma na novo naštudirala in vpriporila. Iz repertoarjev prejšnjih sezon se je igralo v drami 6 del. Ako razdelimo dramski repertoar po narodnosti avtorjev, dobimo sledečo sliko: 8 slovenskih, 1 hrvaško, 2 češki, 2 ruski, 1 francoski, 8 italijanskih, 1 nordijsko in 1 nemško delo. (Pri tem všteto tudi »Scampolo«, ki so ga vpriporili člani Udruženja sami.)

Opernih novitet tekom sezone 1925/26, ki so se prvokrat izvajale na slovenskem odru je bilo 7, opereta 1 baletov 5 in 1 simfonično delo za soli, zbor in orkester. Popolnoma na novo je naštudirala tekom sez. tudi 7 del. Iz prejšnjih repertoarjev se je igralo 13 del. Od vpriporjenih del sta bili dve slovenski, 4 hrvaške, 3 češke in 2 ruski deli, dalje 14 romanskih, 8 nemških in 1 madjarsko delo.

V drami so bile sledeče premiere: Milčinski »Kripan mlajši«, Golar »Zapeljivka«, Finžgar »Naša kri«, Jurčič-Golia »Deseti brat«, Petrovič »Vozel«, Langer »Periferija«, Scheinplugg »Druga mladost«, Andrejev »Profesor Storicin«, Wildrac »Ladja Tenacity«, Manners »Pegica mojega srca«, Shakespeare »Zimska pravljica«, Shaw »Obri gospe Warren«, Neil »Ana Christie«, Shaw »Pigralion«, Pirandello »Henrik IV.«, Ibsen »Borkmann«, Goethe »Ifigenija na Tavridi«.

Operne premiere pa so bile sledeče: Gerbič »Nabor«, Halze »Povratek«, Foerster »Eva«, Wolff-Ferrari »Zvedave žene«, Catalani »La Wally«, D'Albert »Mrtve oči«, Mozart »Figarova svatba«, Balet: Baranovič »Svatovac« in »Licitarsko sreč«, Szigittinski »Faunova noč«, Rimski-Korzakov »Capriccio espagnole«, Weber »Poziv na ples«, Opereta: Calmann »Grofica Marica« in koncert Novak »Vihar«. Popolnoma na novo so se naštudirala dela: Musorgski »Boris Godunov«, Massenet »Manon« iz »Zongler Nase nove«, Gossel, Offenbach »Orfej v podzemlju«, Puccini »Gianni Schicchi«, Wagner »Večni mornar« in »Tannhäuser«.

PLZENSKO PIVO

(Urquell 1842)

Restavracija „HOTEL UNION“ Ljubljana

Nedelja 29. avgusta

K. RIST, restavrater

J. Koemur:

Poglavje o intrigah.

Gonja zoper mene in seveda tudi zoper zavod, ki sem mu stal na čelu, se je nadaljevala z vso silo. Od mnogih značilnosti naj omenim le, da je izšel o priliki drugih občinskih volitev, vršečih se po sedanjem volilnem redu, pod odgovornim uredništvom dr. Jožeta Bohinca v volilnem listu SDS »Napredna Ljubljana« grd napad na zavod. Pozneje se je sicer skušal opravičiti, toda: Se non è vero, è ben trovato... Pripomnim, da tedaj nisem kandidiral, niti sem se vtikal v boj ali sploh v politiko. Jasno je, da se je ravnalo po receptu: namen posvečuje sredstva.

Gonja je postala s časom tako silna, da je bila moja eksistenca resno ogrožena. K zunanjim so se pridružili še »notranji« nasprotniki. Neki gospodje iz vrst SDS so mi ponujali polno pokojnino, če se prostovoljno umaknem. To da misliti. Zavedajoč se svoje nekrivde, se imponudbo kot protizakonito in nemoralno odklonil. Odvrnil sem: »Dokažite mi kaj, pa me vrzite na cesto brez pokojnine; raje častno padem, nego se sramotno umaknem.«

Neka visoka osebnost me je l. 1923 vprašala pred vhomom v hotel »Union«, zakaj ne sprejemam pokojnine, ko moram vendar vedeti, da mi demokracija nasprotuje radi mojega delovanja v bivšem občinskem svetu in da bom padel, če se zlepa ne umaknem! O tem sem naslednji dan ustno poročal na pristojnem mestu.

Ložje od mene bi govoril g. Čobal, ki mu je vse natančno znano. Priznam brez pri- držka in sem mu hvaležen, da se je z vso silo vrgel v boj za pravico. Toda bil je sam in je ostal sredi pota. Med drugim je povzročil sklicanje konference zaupnikov strokovnih organizacij iz vse Slovenije v Maribor, ki se je soglasno zavzela za mene. Po konferenci je izjavil »socialisti« dr. Korun napram delegatu Josipu Tomcu: »S Koemurjem bo, kar bo...« Te besede si lahko tolmači vsak kakor hoče, midva s Tomcem mislim da sva jih pravilno. Prilikom te konference sem zvedel še mnogo več.

L. 1923 je bila pri velikem županu g. dr. Miroslavu Lukanu deputacija, katero je vodil neki meni podrejeni uradnik, ki ni moj, ampak dr. Bohinjev somišljenik. Deputacija je intrigirala zoper mene. Žal, sem za to zvedel prepozno. Istočasno je nekdo skušal vstopiti v Narodno radikalno stranko, da bi se tudi odtod streljalo na mene. Njegova nakana je bila pravočasno spregledana in ni bil sprejet. Načrt sem preprečil s tem, da sem z dvema zaupnikoma sam pristopil in o tem takoj obvestil svojo stranko, rekoč, da sem to storiti bil primoran v silobranu. O tej jako interesantni stvari o priliki, ko bo čas za to, kaj več.

Panamerika -- Panazija -- Panevropa.

Voditelj panevropskega gibanja prof. dr. Coudenhove-Kalergi mi je dal na razpolago članek pod gornjim naslovom, ki mora zanimati tudi vsakega Jugoslavana, komur je pri sreč budočnosti države in naroda. Naj izčrpam glavne misli:

Leto 1926 je razpoteje v kontinentalnem gibanju, kakor je bilo l. 1848 odločilno leto v evropskem nacionalistiškem gibanju. — Kajti letos je zboroval v juniju panamerikanski kongres v Panami, v avg. panazijski kongres v Tokiju, a v oktobru bo l. panevr. kongres na Dunaju.

Začetkom leta 1924 je imelo biti postavljenih nad 50 nameščenecv na cesto — čudno, da skoro sami nedemokrati, večinoma definitivni in oženjeni. Dobro sem vedel, da ima tajništvo SDS v Narodnem domu točen seznam in da se je vršila v predstobi velike dvorane v Kazini pod predsedstvom dr. Zervaja »gospodarska« anketa, zahtevajoča, da se mene odsirani, na moje mesto pa postavi drugega, ki ni — socialist. Razmere so bile močnejše od mene, nisem se mogel ganiti, nad menoj in mojo družino je visel Damoklov meč...

Nad 50 ljudi je imelo biti postavljenih na cesto! Dne 8. aprila 1924 je dejal g. Čobal v priči mene v Frančiškanski ulici dr. Bohinju: »Inž. Šuklje mi je povedal: To je zakrivil dr. Bohinjec, ki nam je dajal take informacije o nameščenjih.« Dr. Bohinjec je odločno tajil, samo tajil, potem pa molčal in ni tožil...

V Ljubljani se je stvorila skupina mladih akademikov, ki si je nadela za nalogo, da socialno-zavarovalne zavode... itd., tako je bral predsednik senata iz revizijskega spisa iz leta 1922 na neko mojo tožbo iz leta 1924. »Vem dobro, kaj se je delalo z Vami, gosp. Koemur; obžalujem Vaše živce, da ste mogli vzdržati intrigam, ki so jih pletli gotovi pretkanini intrigam, ki so jih pletli gotovi ljudje okoli Vas...« Tako mi je dejal v večji družbi minuli petek neki bivši višji drž. funkcionar, ki je o vsem točno poučen.

Dan prej mi je pravil moj prijatelj: »Vozil sem se iz Ptuj proti Pragerskemu. V kupeju sem se sestal z znanim mi gospodom. Pripovedoval mi je o svojih razmerah in da bi imel biti N. N. prestavljen v Krško, toda najbrže ne bo, ker bi bil potem preblizu Zagreba.« Na vprašanje, kaj ima Zagreb pri tem, je odgovoril: »Bil bi preblizu Koemurja, ki je v Zagrebu.« Prijatelj me je pooblastil, da to lahko izrabim.

Lansko leto je neki gospod, ki mu nisem storil nič zalega, dasi ni moj somišljenik, ampak je pristaš SDS, pisal g. ministru Puclju zoper mene pismo, polno denunciacij. Pisal je v času, ko sem kompetiral na razpisano mesto ravnatelja OUZD v Ljubljani. Zakaj je pisal in v čem interesu, je jasno. Prav ta gospod esdeasar pa ima toliko masha na glavi, da bo prav gotovo odletel s svojega mesta, ko se bo začelo to maslo topiti.

Dovolj! Več ne govorim. Pride čas, ko bom pred svobodnim in neodvisnim sodiščem dokazal še vse hujše stvari. Drugo bodo izpovedali in dokazali drugi, tudi taki, ki so politično na strani socialistov, strokovno pa vsled razmer na strani samostojnih demokratov ali celo na obeh straneh.

V Ljubljani, dne 23. avgusta 1926.

panameriški kongres l. 1826 pa ni bil pričetek, marveč nekaj predhodnik panameriškega gibanja, ki je bilo spočeto pol stoletja pozneje in ustvarilo Panameriško Unijo.

Razvoj tega gibanja se je polagoma vršil. Vzrok temu je iskati v prostranosti tamošnjih republik in relativno redkemu prebivalstvu, kar enako omejuje sporne kakor spajajoče točke. — Newyork je pač dalje od Južne Amerike nego od Evrope. Panameriška železnica, ki bo spajala Newyork z Buenos Airesom, še ni dograjena. — In Z. D. A. so dvakrat tako velike kakor naša Panevropa. V Ameriki nedostaja torej glavnih pogojev, ki pa v Evropi vpijejo po združenju.

In vendar je panameriška misel miru in solidarnosti v 20. stoletju preprečila vsak večji spopad med ameriškimi državami, dočim so bile Afrika, Azija in Evropa pozorišče strahovitih vojev.

Vspreh letošnjega panameriškega kongresa v Panami je bil sklep, da se ustanovi od Zeneve neodvisna Zveza narodov. — Ta sklep je bil odgovor na zadnje zborovanje Zveze narodov (meseca marca), ki koncem konca kaže čedalje večje evropsko obiležje. — Predlog je stavil Ekvador, ki ni bil nikoli član Zveze narodov. — Edino Bolivija se je izjavila proti predlogu, dočim sta se glasovanja vzdržali Anglija in Z. D. A., ki sta že prej označili svoje stališče do Zveze narodov.

Ta panamski kongres je nova etapa na poti kontinentalne empacipacije Amerike, ki se je pokazala že s tem, da Z. D. A. niso pristopile Zvezi narodov, na kar je sledil celo demonstrativen izstop Brazilije.

Panameriško gibanje je v svojem jedru konservativno in pacifiistično, — dočim je panazijsko nacionalistično in revolucionarno. Cilj mu je: popolna svoboda azijskih narodov, njihova internacijska enakopravnost z Evropejci in Amerikanci, — a sredstvo v ta namen je: azijska solidarnost.

Ker Azija kulturno in zgodovinsko sestoji iz več kontinentov —: Sprednja Azija, Indija, Kina, Japonska, vrhu tega azijska Rusija — je moglo nastati panazijsko gibanje le vsled skupnega pritiska belih narodov.

To čustvo je raslo med svetovno vojno, ko je napravila — Evropa svetovnopoliški praveati samomor in ko so evropejske države klicale Azijate na pomoč proti Evropejcem. Pozneje pa so mnoge države dražile Azijate s tem, da so ustvarjale izjemna določila proti priseljivanju iz Azije.

Prvobornitelj za panazijsko misel je bil Sunjatsen, osvoboditelj Kitajske. Njegova smrt je velik udarec panazijskemu gibanju, za katero se je bil izjavil tudi — Rabindranath Tagore.

Prvi praktični vspeh je bil panazijski kongres v Tokiju v tem mesecu, ki je ustanovil — Panazijsko unijo.

Na tem kongresu je prišlo do budih spopadov med Kitajci in Japonci. V tem nasprotstvu med Latinci in Anglosaksi, stli in težave, kakor za Panameriko nasprotstva med Letinci in Anglosaksi, v Panevropi med Nemci in Francozi: toda ravno iz daljine moremo spoznati, kako

ko nesmiselno so take rivalnosti, ko gre za velike skupne cilje.

Panazijski kongres bi mogel pomeniti historični dogodek v zgodovini Azije, ako dobo voditelji znali nasprotstva izgladiti, ne se prenačljili, pravilno ocenjevati medsebojne odnose in narode pripravljati za bodoče naloge.

Panamerika je torej konservativna, Panazija je revolucionarna, — dočim je Panevropa evolucijonarna. — Slednje je najvišji cilj, da korakoma preosnuje evropski državni sistem v — federativno enoto. Pot do nje vodi po proučitvi vseh političnih in gospodarskih posamičnih vprašanj in pa istosajni spremembi javnega mnenja, te najvišje instance evropske politike.

Panevropa je že stoletja stara kot idealni cilj in sen pesnikov in mislecev: kot politični program in politično gibanje pa se je pojavila šele po svetovni vojni in z ustanovitvijo Panevropske Unije l. 1923. — Propaganda v vseh državah je prav živahna in to gibanje čudovito prodira. Vodilni politiki, pisatelji, gospodarski organizatorji priznavajo potrebo Panevrope. — Literatura je že bogata...

Panevropska Unija vodi to gibanje, ki ima za cilj trojno odpravo mej v Evropi: strateških mej z obligatornim razsodiščem, — gospodarskih s carinsko unijo, — narodnostnih z varstvom manjšin. Ta program zagotavlja vsem Evropejcem: mir, svobodo, blagostanje.

Panevropa nima nikake osli proti drugim kontinentom; njeni sovražniki so edino le: vojne, beda in pa tisti ljudje, ki dajejo prvima potuha bodisi vsled zaslepljenosti ali — sebičnosti.

Prvi panevropski kongres od 3. do 6. oktobra bo velika izjava panevropske volje za skupnost in bo odgovor Panameriki in Panaziji.

Ta kontinentalna gibanja pa vsebujejo enake nevarnosti kakor nekoč nacionalna. Zato jih imperijalizem ne sme zlorabljati! — Zato je želeli da se razvijajo v mejah svetovne organizacije in ne proti nji. Zato je Zeneva dobra protiuteč. Toda Zveza narodov ne sme ostati gluha nasproti takim narodopsiholiškim strujam. Zato se mora deliti (kakor sem že omenil v zadnjem članku na naslov »Svobodne Tribune«) in se mora ozirati na svetovne velesile, ki obsegajo več nego eden kontinent, kakor Velika Britanija in Sovjetska Zveza. — Le na tak način bo vodila kontinentalno svetovno gibanje do miru.

Grofu Bethlemu, ki je pozval Lucacsa, naj odloži predsedstvo panevropskega odbora, je poslal dr. Coudenhove odprto pismo, v katerem odklanja emigrante, ki bi hoteli morda to gibanje zlorabiti, in pravi:

Izbirajte med preteklostjo in budočnostjo, med vojno in mirom! Ogrska bi morala sodelovati pri obnovi Evrope, ki odklanja krivico, krivdo in laž, pa tudi osveto, — in sodelovati za novo skupnost evropskih narodov, v kateri ne bo ne zmagovalcev ne premagancev, ne bo ne Antante ne Mittelmächte, — marveč bodo le svobodni, enakopravni in složni narodi, tekmujoči v delih gospodarstva in kulture! A. G.

Kokalj Marijana:

Mlada Indija

Kar je kipeló že stoletja in stoletja v dušah vseh narodov, je prikipelo z vehemenco na dan po svetovni vojni. Vsakemu narodu se hoče svobode, to vemo sami iz časov našega suženjstva in tako je zadnjih po njej tudi tristo milijonski indijski narod.

Pretežno je Anglež njegov gospodar. Ali ni zadovoljen Indijec z nadvlado najmočnejšega gospoda Evrope? Ali mu ni prinesel vseh sladkosti in udobnosti zahoda? Ne.

V številu teh tristo milijonov stoji mož, ki ki gospoduje temu viharnemu morju duš in ki mu mogočno zapoveduje: »Mirujte! Narod mora trpeti, da zamore biti kdaj resnično »svoboden!« Kako pa more biti svoboden narod, ki nima več mogočne kulture, pač pa zasuto tradicijo slave. In se li more vladati, če je nezmožen?

Mahatma Gandhi pozna ta dva momenta in zato pripravlja vse Indijce brez razlike vere na ta veliki dan osvobodjenja. Ne čez noč, ampak v vztrajnem pripravljanju zasije trajna svoboda. »Mirno trpite,« ogovarja nestrpnosti, »živite v ljubezni do tlačitelja in ne v upornosti, ker samo tako ga bomo premagali.«

Če premočimo v naglici naše evropejske šoferje držav, vidimo, da drvijo nasilno v propast, katero so si sami ustvarili s svojimi gorjaci. Boji so vedno bili, toda razlika je v boju barbara in izobraženca. Bar-

bar zastavlja svojo moč. Svetovna vojna je bila kristalno zrcalo civilizirane duše, z rafiniranostjo v uničevanju (zrakoplovi, tanki, plini itd.).

Mahatma Gandhi, sin podjarmljenega, zaničevanega naroda, pa vstaja kakor svetel steber v kaos vseh filozofij in strategij naše dobe.

Mahatma Gandhi je star 50 let in je jako izobražen mož. In boj, ki ga vodi, ni samo političen in verski, ampak tudi kulturn, gospodarski.

Toda način je popolnoma samosvoj. In kateri je ta novi meč, ki premaga tanke in tope? Meč, s katerim se bori, je žrtvovanje samega sebe.

Besedo »meč« podčrtava Gandhi. On ve, da Angleži ne bodo pristali na zahteve Indijcev, »dokler jih ne bo prisilil meč.« Toda ta meč je neviden: to je narod, ki se žrtvuje do smrti.

Kakšen nesmisel je bil, da niso mogli združiti ta paroksizem dela z ovčjo naravo teh pasivnih pacifistov. In vendar ni niti trohice pasivnosti v naravi Gandhija in skoraj se zdi, da je on mističen učenjak o zakonih trpljenja. »Življenje izhaja iz smrti...« Da vzklje žito mora poginiti zrna... Zakon trpljenja je spojen z nami. Vse, kar moremo storiti je, da vzamemo nase vse trpljenje in obvarujemo sovraženika pred njim. Napredek zavisi od vzdržnosti trpljenja. Čim čistejšje je trpljenje, tem večji je napredek. Potrebno je da se naučimo trpeti prostovoljno in da najdemo v tem trpljenju veselje. Samo tako si priborimo svobodo!

Mahatma Gandhi se je bil odločil, da pove svoj novi »Evangelij« Indijcem, besedo o verskem dejanju, ki naj odpre njegovemu narodu krvavo in zmagovalno pot. Satjagraha. Kdor hoče umeti točno njegovo misel, uvidi, da vstaja na vzhodu nov Kristusov narod, ki se žrtvuje za svoj blagor in blagor človeštva. Ali prihaja nov prerok z novim »Credo«?

Gandhi zanika vsako nadnaravno moč, on pravi, da ni prerok, ne svetnik. On je skromen služabnik Indije in nič več. On ne razkriva resnic. On jih išče in preizkuša.

Gandhi je bil vzgojen v Evropi in je živel 23 let daleč od svoje domovine ter zato vidi splošne rane in bolesti človeštva in je v velikih skrbih zanj, čeprav velja njegova velika ljubezen Indijcem. In zato govori svojim, ker je uverjen, da bo prišlo ravnanje v raziranih dušah človeštva ravno iz Indije.

In sredstvo mu je nenasilnost. On ve, da trenutno ne bo rešil človeštva, ker še ni zrelo. To je poizkus, morda zadnji samotnega Indijca, in bil bi obupen, če ne bi bil prepričan o Neskončnosti, kjer bodo postala njegova dejanja dovršena in se bo njegovo bitje izglobilo v večnost in postalo priprosto košček gline v rokah božanstvenega Lončarja.

In ta nenasilnost je boj, katerega konec je dvomljiv. Poizkus Gandhijev je grozen, nevaren. Toda Gandhi se upa. Na zapadu je spoznal »energijo« ter jo hoče vcepiti Indijcem.

On živi samotno, premišljuje, poizkuša. A

kdo premeri njegovo duševno trpljenje? Očitna spoved, ki je sledila zločinu Šauri-šaura, (o tem pozneje) nam kaže tako uro trpljenja. On ne obupa. On poizkuša za človeštvo in se tolaži z besedami, posvečenimi neznanemu Rešilju:

»Kakor se zgodi s kepo iz gline, tako se zgodi z vesoljstvom.«

Mahatma Gandhi nima sovražnikov in pozivlja Angleže, kristjane, da si naj pomagajo. Govori Evropi, dopisuje se s kristjani. Ne bori se proti njim, on dela zanje, celo za krščanstvo, katero taji Evropo.

On se nazivlje samega sebe praktičnim idealistom. On ima ta zelo redki dar, da čita misli drugih. On je nekaj polipsiholog, ki govori vsakomur v lastnem jeziku in v pravilnem umevanju čustev različnih narav.

In na vzhodu žari in vre. Rdeča Rusija, moderna Turčija, krvava Kina in mlada Indija odsevajo v naši dobi. Svetovna doba je pretresla vse kakor ogromen val spoznanja in duše kriče po opori. In ta duševni kaos, ki je pri nas samo v umetnosti, literaturi, morali in kriminaliteti, je na vzhodu izkristalizirana kriza duše, ki tiplje za nemogočim.

In ravno Indija, dežela pravljic in bogastva, se nam kaže v delu Young Sudia (1919—22) od Mahatma Gandhija v novem sijaju, v sijaju revščine, borbe in pa vstajenja.

Zanimivo je, da Gandhi poizkuša predvsem umiriti versko nestrpnost med Indijci, kajti le ti so muslimani in Hindi, ki se jako

Dnevne vesti.

STEDENJE.

To je beseda, ki si jo je naša vlada napisala to posebno zaslugo na svoj prapor. Lepa beseda je to, samo vedno ne drži.

Tako n. pr. ni držala ob priliki zadnje velike nogometne tekme v Ljubljani. Železniško ministrstvo je tedaj dovolilo zagrebškemu nogometnemu savezu vlak za skupno vsoto 21.000 Din ne glede na število oseb. Vlak je imel 28 štiriosnih vozov (600 ton) z okoli 1800 oseb in potrebnia sta bila dva velika stroja. Pri tem je bila železnica prikrajšana za približno 50.000 dinarjev.

Zato pa misli železniška uprava doseči veliko prihrankov s tem, da bo ukinjeno veliko število potniških vlakov. Pretekli teden se je v ta namen vršila v Beogradu železniška konferenca. Koliko bo železnica prihranila s tem, ker se bo vozilo manj potnikov in ker bodo železniške zveze slabše, sicer ne vemo.

Vemo pa, da iz samega stedenja ne bodo prav nič zmanjšane vožnje salonskih voz in da bomo morda še dostikrat doživeli, da bo imel samo en vlak 6 salonskih vozov, kakor jih je imel vlak iz Beograda dne 17. t. m.

— Telefonska zveza s Solunom. Trgovska zbornica v Skoplju je predložila ministrstvu za pošto in brzojav spomenico, v kateri zahteva, da se zveže Skoplje čim preje z direktno telefonsko progo s Solunom.

— Novi zlatniki. Te dni prispe iz Francije v Beograd prva pošiljka zlatnikov po 20 Din.

— Subvencije šolam. Finančni minister je odredil, da se ne bo dala subvencija nobeni šoli, ki je ni označil veliki župan za nujno potrebno pomoči.

— Pomoč obrtnim šolam. Ministrstvo trgovine in industrije bo pričelo začetkom prihodnjega šolskega leta razdeljevati podpore dnevnim in večernim obrtnim in industrijskim šolam privatnih in državnih delavnic v celi državi. V to svrhu je odobren kredit 1 milijona dinarjev.

— Razvrstitve policijskih uradnikov. V ministrstvu za notranje zadeve se pripravljajo ukazi o razvrstitvi policijskih uradnikov.

— V prosvetnem ministrstvu so izdelani ukazi o upokojitvi večjega števila ravnateljev srednjih in strokovnih šol.

— Razpisane službe. Razpisane so službe starejšin pri sledečih poštah: Grobelno (II-1), Mokronog (II-1). Prošnje je vpsaliti tekem 14 dni na pošto in brzojavno ravnanje v Ljubljani.

— Iz agrarne službe. V višjo skupino sta pomaknjena oblastni okrajni komisar za agrarne operacije dr. Fran Spiller-Muys in višji stavbeni svetnik ing. Ivan Presel; za šefa-geometra mariborske oblasti je imenovan višji agrarni zemljemerec Franjo Avčin.

— Dijško kopališče v Zagrebu. Oblastni odbor Rdečega križa v Zagrebu je započel akcijo za zgradbo posebnega kopališča za šolarje. Kopališče bo na razpolago tudi šolskim učencem in dijakom ki se mude v Zagrebu samo začasno.

— Šume v eksploataciji državnih železnice. V prometnem ministrstvu je odrejen kredit v znesku 300.000 dinarjev za zgradbo in vzdrževanje železniških prog, zgradbo telefonskih linij in cest v šumah, ki jih prometno ministrstvo eksploatira v svrhu potreb državnih železnice.

— Za tolmača pri deželni sodišču v Ljubljani sta imenovana dvorni svetnik v p. Michael Gabrielčič za nemški in slovenski jezik ter dr. Robert Eržen, profesor na trgovski akademiji v Ljubljani, za nemški in italijanski jezik.

— Katastrofalna toča v Istri. Te dni je padala cele pol ure v večih krajih Istre katastrofalna toča. Posebno hudo so prizadete vasi: Coste d'Isola, Sv. Peter, Nova vas, Noret in Morgani, Medoš, Vukli in Stara vas. Zrna so bila težka nad četrt kilograma. Uradna komisija je ugotovila, da je ves pridelek popolnoma uničen. Komisija je predlagala vladi, da nakaže prizadetim nemudoma vsaj najnujnejšo podporo. Nekateri dvomijo, da bi vlada predlogu ugodila, ker gre za naše ljudi.

sovražijo med seboj. V svojem znamenitem govoru 3. dec. 1919. v boju za kalifat, je dejal: »Anglija je mohamedanska in hinduska moč ravno toliko kakor katoliška. In bratmo mohamedanec pritrjuje, da ne praznujejo »praznika miru« dotlej, dokler ne bo urejeno vprašanje kalifata.«

V članku, ki ga je spisal Gandhi v »Nava Zivan« 26. oktobra 1919. na novo leto v provinci Gžerat, pravi: »Bilanca leta je dovršena. Nismo zadovoljni. Če vprašamo, kaj je bilo najvažnejše v tem letu, odgovori vsakdo: Sprejem Satjagraha!

V Satjagrahu je ves up Indije. In kaj je Satjagraha? Bilo je čisto že popisano; kakor ni mogla popisati tobaca v tisočih jezikih kača Sežaga, ki leži ob nogah Višnu, tako tudi ne more popisati zadovoljivo solnce Satjagraha. Mi vidimo vsaki dan solnce in vendar ne vemo dosti o njem.

Delokrog Satjagraha so Svadeši (t. j. priznanje novega zakona) — politične in socialne forme. Oni, za koga je Satjagraha samo civilna neposlušnost (neprižnanje starih zakonov) ni ga nikoli razumel. Ampak samo oni, ki zamore ustvarjati, ima pravico, da uničuje. Pesnik je pel:

Steza pravice je steza junakov, ona je nedostopna bojazljivcem.

Svadeši je Satjagraha. Če bi se hindu in musliman povzpela do strpnosti, bi imeli takoj Svaraj (avtonomijo)! Nihče nam ne more braniti, da gremo po stezi Satjagraha in ker je Svadeši in združenje hindu — musliman-sko v bistvu versko, bo izpopolnila Indija versko delo. In sledeče bo naša molitev v novem letu: »Gospod, vodi Indijo k stezi Resnice, uči jo zato vero Svadeši in zblizaj še bolj vez med hindu, mohamedanci, parsi, kristjani in židi, ki žive v Indiji!«

— Samomer defraudantije. Iz Osijeka poročajo: Te dni se je vrgla med postajama Bare in Zdenci 24letna Dragica Knežević pod vlak. Motiv samomora: Dragica Knežević je poneverila 12.000 Din.

— Zrtev hipnoze. 24letni posestnik Ivan Bieski iz Sarte se je vrnil te dni od vojakov. Par dni nato je nenadoma zblaznel. Fant je tožil po svojem povratku, da ga je pri vojakih neki tovariš večkrat hipnotiziral ter da čuti od tedaj, da je bolan. V svoji blaznosti si domišlja, da ga preganja neki neznanec, ki ga hoče usmrtiti s smrtonosnimi žarki. Prepeljali so ga v bolnico. Njegovo mater, ki je hotela izvršiti iz obupa samomor, so v zadnjem hipu rešili.

— Tihotapstvo zlatega in srebrnega denarja na Sušaku. Na Sušaku je bil te dni aretiran neki Josip Miklašič, osumljen tihotapstva srebrnega denarja. Pri telesni preiskavi so našli pri njem za 4500 Din zl. in srebrnega denarja. Zaslisan je Miklašič priznal, da je dobival denar v Zagrebu v banki Rupčić od uradnika Vlačića, ga prenašal na Sušak in ga prodajal nekemu Stevanu Dujmiciu, ki ga je v družbi s svojim bratom prodajal dalje. Miklašič je razpečeval ta denar že dalj časa in ga odkupil od banke Rupčić že za 250.000 dinarjev. Policija je aretirala Stevana Dujmiciu, Avgusta Matečiča in nekoga Kauzarića. Imejtelj banke Rupčić, ki je bil tudi aretiran, je zopet puščen na prostu.

— Drag pogreb. Hči vojvodinskega kmeta Gjorgjevića je umrla v Parizu. Globoko potrti oče je dal prepeljati truplo v Veliki Bečerek. Transport je stal 180.000 Din.

— Madjarska falzifikatorska afera pred prizivnim sodiščem. Predčerašnjim popoldne je bila proglašena pred vzklincim sodiščem v Budimpešti sodba v znani aferi ponarejanja francoskih frankov. Kazen glavnih dveh krivcev kneza Windischgritza in deželnega policijskega šefa Nadossyja, ki sta bila na prvi instanci obsojena vsak na štiri leta težke ječe, je bila potrjena. Göröju je bila kazen znižana od 2 let in pol, Windischgritzovemu tajniku od 18 mesecev na eno leto. Nekaterim postranskim obtožencem je bila kazen znižana po par mesecev. Dva obtoženca, ki sta bila od prve instance obsojena na 4, oziroma 5 mesecev, sta bila oproščena. Vsi obtoženci, ki niso bili oproščeni, so se pritožili.

— Atentati na madjarske liste. V noči od torka na sredo so razbili v Novem Sadu neznan storilec veliko izložbeno okno uprave madjarskega lista »Baesmegyei Naplo« ter odstranili veliko napisno desko uredništva »Delbaeska«. Policijski ravnatelj je obljubil, da bo napela policija vse svoje sile, da zločinca eruiru. Uredništvo lista »Baesmegyei Naplo« je javilo zadevo brzojavnim putem notranjemu ministru. Centralna uprava JNU bo intervenirala v zadevi pri notranjem ministru.

— Alkoholik umoril tri otroke in se obesil. V neki vasi pri Amiensu na Francoskem je umoril neki alkoholik v stanju delirija tri svoje otroke in svoj laščo, ko so spali. Nato se je obesil.

— Konkurz velike dunajske banke. Znana banka »Neue Wiener Bankgesellschaft« je napovedala konkurz s 109 milijardami pasiv.

— Tragičen epilog ljubozni 70-letnega starca. 70-letni trgovec Janos Hovalt v Budimpešti se je smrtno zaljubil v 20-letno dekle. Deklica mu je spočetka ljubezen vračala. Kasneje pa je nenkrat prekinila s starcem vse zveze. Hovalt si je skušal ponovno pridobiti simpatije mlade devojke nazaj, toda bil je odločno odbit. Začel je misliti na maščevanje. V petek zvečer je pričakoval Hovalt devojko na ulici ter jo z revolverjem ustrelil. Nato je pogol kroglo se sebi v glavo.

— Vstaja v Perziji. »Daily Express« poroča iz Terana, da je v Perziji izbruhnila vstaja, ki jo je povzročil stric, sedanega šaha da si pripori prestol. Vladne čete so poslale, da vstajo zaduše.

— Reparji v Sovjetski Rusiji. Mornarji, pristanski delavci in člani komunističnih omladinskih organizacij so začeli ropati skladišča tekstilnega trasta v Krasnovodskem. Zoper roparje so bile poslale čete, toda vojaki so se roparjem pridružili. Nato je bil poslan drug polk pojakov, ki je napravil v pristanišču red. Pri tem je poginilo 16 roparjev, večje število pa jih je bilo ranjenih.

— Revolver iz kruha. Pred nekaj dnevi je uporabil v Berlinu kaznjene Reinhold Leschak ugodno priliko ter pobegnil med eskorto v kaznilnico na originalen način. Skočil je v neko kočijo, ki je pridržala baš v onem trenutku mimo. Ko je opazil kočijaž nepovabljenega gosta v svojem vozu ter ga hotel vreči na cesto, mu je nastavlil kaznjene na čelo revolver, mojstrsko izdelan iz arestantovskega kruha. Kočijaž je pogolal v smrtno strahu konje ter odpejal kaznjence v divjem diru dalje. Trik se pa vendarle ni obnesel. Policija je par minut nato voz na telefoničen poziv ustavila in spravila Leschaka zopet na varno, kjer premišljuje sedaj ob kruhu in vodi v temnici o svoji smoli. Vsekakor pa je »revolver«, ki so ga našli pri njem, eden od najbolj redkih »corpusov delicti«.

— Bivši Rasputinov tajnik aretiran radi tihotapstva. Na avstrijsko-italijanski meji je bil aretiran bivši Rasputinov tajnik Simonovič, ker je poskušal vtihotapiti v Italijo dragocen nakit.

— Militarizacija ruskih žen. Zadnji čas posvečuje sovjetski tisk veliko pažnjo militarnizaciji žensk. Izprva se je domnevalo, da gre samo za izobrazbo bolničark za slučaj vojne. V zadnjem času pa prinašajo listi vesti, v katerih se govori o praveci vojaški izobrazbi žensk. V okrožju Oršansk se udeležujejo ženske večb vojaških udruženj. Baje se pri tem zelo odlikujejo. Več žensk je dobilo pohvalo, ker znajo dobro vršiti službo pri poljskih topovih. V Poljski guberniji je mnogo žensk v streljanju bolje izvežbanih kot so moški. Vpraša se samo, kako se bodo obnašale, če pride od tega, da bodo morale vohati smodnik v vojni.

— Razburljiv lov na vlomila v blagajno subotičke finančne uprave. Pred nekaj dnevi

je nastalo neke noči v Subotici silno razburjenje, posebno v okolici okrog zgradbe finančne uprave. Ves policijski aparat je bil na nogah, da najde lopove ki so skušali udreti v blagajno finančne uprave, ki ima v svojih trezorih vedno po nekaj desetih milijonov dinarjev. Blagajno čuvala po noči dva čuvaja, vsak s svojega dvorišča. Kritična noč je bila temna. Vlada je mir. Odmevali so samo koraki čuječega stražarja. Nakrat opazi stražar, da pleza proti oknu sobe, kjer stoji finančne blagajne neka temna postava. Stražar sname puško z rame ter jo nameri na črno prikazen z vzklikom: »Stoj«. Toda »stvar« se ne zmeni za njegove vzlike ter pleza dalje. Stražar pozove drugega gosta še dvakrat, da naj opusti svoj zločinski namen. Nato ustrelil. Toda zgrešil je cilj. Gost se ni dal oplasti. Prihiti je na pomoč tudi drugi čuvaj. Zbudil se je tudi še finančne uprave, ki stanuje v isti hiši. Brž pozove policijo. Ta je zasedla vsa vrata, vse izhode, pregledala vsa hišo, toda o lopovu ni bilo niti sledu. Hiša je ostala zastražena in policija je nadaljevala s preiskavo šele naslednji dan. — Ugotovila je, da je blagajna nedotaknjena. Čuvaj ni mogel navesti nič drugega, kot smo omenili. Okrog finančne uprave je zid visok tri metre, preko katerega torej ni mogoče priti drugače kot s pomočjo lestve. Toda lestve ni bilo, lopov bi je pa tudi ne bi bil mogel skriti. — Medtem, ko si je belila policija glavo, da bi rešila zagonetko, se je pojavil lopov, ki je povzročil toliko razburjenja in dela zopet na zidu, pleza joč proti oknu blagajniških prostorov. Bil je — velik črn maček. Na zidu so ugotovili sledove njegovih kremplov... »Sveta Hermanada« se je oddahnila in šla po napornem nočnem delu spat.

— Svoboda ali smrt. Pred pariško poroto se je vršila te dni obravnava proti nekemu Sauvagnetu, ki je bil obtožen umora, ropa in požiga. Med obravnavo je zatrjeval mož neoprestano in energično, da ni kriv. Porotniki so vsled tega upoštevali olajševalne okoliščnosti ter ga obsodili, mesto na smrt, na dosmrtno ječo. Po proglasitvi sodbe je Sauvagnet vstal ter rekel sodnikom: »Ne sovražim vas, zakaj, vi mislite, da ste napravili svojo dolžnost. Nedolžen sem, kljub temu jemljem vašo sodbo na znanje. Toda, če me smatrate krivim, bi me bili morali obsoditi na smrt.« Ko ga je opozoril nato sodnik, da ima še tri dni časa, da vloži ničnostno pritožbo, je odgovoril: »Vložil bom ničnostno pritožbo samo pod pogojem, da bom obsojen na smrt.« Sauvagnet je protestiral tudi napram svojemu zagovorniku proti temu, da se upošteva olajševalne okoliščnosti. Zadeva še ni rešena.

— Papeški nuncij kot avijatik. Papeški nuncij Paccelli je prišel v soboto z aeroplanom v Bratislavo, kjer je prisostvoval tamšnemu zborovanju katolikov.

— Stoletnica romantizma. Pariški listi poročajo, da se pripravljajo francoski literarni in umetniški krogi na veliko proslavo stoletnice romantizma v francoski književnosti. Vršila se bodo številna predavanja in slavnosti v proslavo Alfreda de Vigny-ja in Honoré-a Balzaca.

— Prenos zemeljskih ostankov velikega komponista Puccinija. Italijanski listi poročajo, da bodo prepeljani zemeljski ostanki Puccinija, slavnega skladatelja priljubljenih verističnih del »Tosca« in »Madame Butterfly«, »Bohème« itd., v njegovo vilo v Torre del Lago, kjer je že zgrajena nova grobnica. Prenos se bo vršil na slovesen način. Prisostvovali bodo kralj, Mussolini i. dr. Za Puccinijev spomenik je prispevala italijanska vlada 150.000 lir.

— Uničen grob Eve. Iz Kaira poročajo, da je dal sultan Ibn Saud razrušiti grob v Sješanu, ki ga smatrajo za grob naše pramatere Eve. To je storil, ker so se vršila vsako leto velika romanja k temu grobu ter se mu je zdelo, da je valed tega v nevarnosti muslimansko sveto mesto Meka.

— Jugoslovanski Novinski Katalog. Veliki jugoslovanski oglasni zavod »Publicitas« d. d., Zagreb, Gundulićeva ulica 11 je izdal povodom Zagrebškega velesejuna novo izdajo svojega popularnega Novinskega kataloga. Ta katalog se razdeli interesentom brezplačno.

— Buteljska vina na Pokrajinski razstavi »Ljubljana v jeseni« od 4. do 15. septembra 1926. V Sloveniji je bilo že mnogo vinskih razstav, vendar bo to prva v tako velikem obsegu. Razstavljenih bo preko 40 različnih vrst vin iz vseh slovenskih vinogradnih krajev. Vina bodo občinstvu po kozareh na razpolago za poskušnjo. Poleg tega obratuje, kakor običajno pri velesejnih tudi vse vinski oddelek, ki bo letos nudil poleg dobre kapijice še mnogo drugega pestrega razvedrila.

Ljubljana.

1— Ljubljanski Sokol naznanja, da prične z redno telovadbo moške dece v ponedeljek 6. septembra; telovadilo se bo vsak ponedeljek in petek od 5. do 7. popoldne, redna telovadba ženske dece pa se prične v torek, dne 7. septembra ter se bo telovadilo vsak torek in soboto od 5. do 7. popoldne. Vpisovanje tako moške, kakor ženske dece se vrši od ponedeljka 30. avgusta t. m. nadalje v društveni odborovi sobi v »Narodnem domu« (prilijte levo) dnevno med uradnimi urami od 4. do 7. ure zvečer. — Zdravo! — »Prednjački zbor.«

1— Stavka. Med čevljarskimi pomočniki v tovarni čevljev in gamaš I. Carman v Zgornji Šiški je izbruhnila stavka. Vsega skupaj stavka 17 delavcev.

1— Neki ubogi nameščeneec je izgubil od državnega kolodvora v Šiški do Opekarske ceste listnico z večjo vsoto denarja. Pošten najditelj naj jo odda na policijo proti dobri nagradi.

Maribor.

m— Vojni razpored za mesto Maribor in okolice. Vsi vojni obvezanci letnikov 1875 do 1904 se imajo dne 12. septembra t. l. javiti na Tezmem, kjer bodo izvedeli, na katerem kraju se imajo v slučaju mobilizacije zglediti, pri katerem voj. okrogu itd. Na ta dan bo

došlo na tem zbirališču več tisoč mož skupaj in cela manipulacija utegne trajati pozno v noč. Radi tega svetuje vojaška oblast, da naj prinese vsak, ki se ima javiti ta dan na Tezmem, s seboj tudi prehrano za isti dan. Vodo se pa bo baje dobilo tam brezplačno. Zato, da ne bo kdo, nejevoljen vsled dolgotrajnega čakanja pobegnil, bo skrbela vojaška straža. Vojaški obvezanci bodo od vseh strani obkoljeni od vojaških oddelkov. Mislimo, da so naši vojni obvezniki pač toliko inteligentni, bi jih informirala vojaška oblast lahko na drug način, kje se imajo v slučaju mobilizacije zglediti.

m— V Kamnici pri Mariboru je izbruhnil v nedeljo na večer pri posestniku I. Ogrincu požar. V kratkem času je bilo vse gospodarsko poslopje in plamenih. Ako ravno so bile požarne brambe iz Kamnice, Maribora in Stencev, kmalu na mestu, je bila vsa reševalna akcija zaman in celo gospodarsko poslopje je zgorelo do tal. V poslopju je spal isti večer 20-letni Fr. Drogenik, ki je prišel na obisk k svoji sestri, ki služi pri Ogrincu za dekle. Skušali so ga rešiti, a bilo je nemogoče. Drugo jutro so našli od njega samo še nekaj ozganih kosti. Na kak način je požar nastal, se še ni moglo ugotoviti. Poizvedovanja so v teku.

m— Policija je aretirala v ponedeljek nekoga 62 letnega moškega, doma iz okolice Sv. Urbana, ki je bil ovađen, da že dalje časa spolno zlorablja svojo šele 15 letno hčerko. Te dni ga je zasačil pri tem eden od sosedov ter ga ovačil. Po izjavi hčerke same, jo lastni oče že zlorablja od 7 leta dalje. To je oče storni tem lažje, ker je hčerka duševno manj razvita.

m— Dva poskušena vlom. V gostilniške prostore Transvala v Crtnirovi ulici so skušali neznanzi zlikovci v ponedeljek ponoči vlomiti. Posrečilo se jim ni; preganl jih je gospodar. — Tudi stolna cerkev ni več niti podnevi, varna pred tatovi. Tako je poskušal neki petindvajsetletni fant v torek popoldne s ponarejenim ključem odpreti blagajnico oz. shrambo dragocenosti. K sreči ga je neka žena z vstopom v cerkev preopdila.

LETNA SKUPSCINA DRUŠTVA KMETIJSKIH STROKOVNJAKOV ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST.

Dne 18. in 19. septembra t. l. se vrši v Mariboru letna skupščina Društva kmetijskih strokovnjakov za ljubljansko in mariborsko oblast.

Dnevni red:

A. V soboto, 18. septembra t. l. v prostori srednje vinarske in sadjarske šole. Začetek ob 10. uri.

1. Otvoritev skupščine, volitev dveh zapisničarjev skupščine, treh overovalcev zapisnika in 2 skrutinatorjev ter poročilo načelnika.

2. Citanje zapisnika lanske skupščine.

3. Poročilo tajnika, blagajnika.

4. Poročilo preglednikov računov ter sklepanje o odobritvi odobrovanja poslovanja z razrešeno.

5. Poročilo odborov:

I. Reorganizacija kmetijske potovalne službe (referira tov. Šega);

II. revizija službene pragmatike (ref. tov. Sotler);

III. osnutek zakona za privatne kmetijske nameščenice (ref. tov. inž. Wenko);

IV. stanje kmetijskega nadaljnega pouka (ref. tov. inž. Zidanšek);

V. vstetje vojaških let tovarišem v drž. službi (ref. tov. Dular).

6. Volitev novega odbora (predsednika, 2 podpredsednikov, tajnika, 5 odbornikov in 2 preglednikov računov).

7. Edinstvena organizacija kmetijskih strokovnjakov za celo državo (ref. tov. inž. Lukman).

8. Določitev višini denarnega prispevka za redne članke za leto 1927 ter dela premoženja za podporni fond.

9. Stališče drž. kmetijskih strokovnjakov (ref. tov. Sustić).

10. Predlogi.

11. Slučajnosti.

Gornji dnevni red (oficijelni del skupščine) se prekine od 13. do 15. ure; ta čas bo skupen obed v Mariboru.

Zvečer istega dne se vrši tovariški sestanek s skupno večerjo v restavraciji tov. Balona na Pobrežju.

B. V. nedeljo, 19. septembra t. l. v prostori srednje vinarske in sadjarske šole. Začetek ob 8.30.

a) O škodljivcih in boleznih sadnega drevja (s skioptičnimi slikami). Predava tov. inž. Lukman.

b) O potrebi strokovnega pouka iz kmetijske gospodarstva po deželi. Predava tov. Sustić; nato

c) Ogled srednje vinarske in sadjarske šole in strokovna poskušnja vin z zakuskom.

Obed tega dne ob 11.30 (za tovariše izven Maribora poljubno kje), popoldne

č) pa se vrši — tudi v slučaju neugodnega vremena — družabno-poučni zlet v mariborsko okolico.

Društvo je naprosilo ministrstvo za promet za ugodnost znižane vožnje v izmeri 50% redne tarife v času od 17. do inkl. 20. septembra 1926 in je upati, da bo prošnja ugodno na no. (Udeleženci skupščine naj zahtevajo na blagajnah svojih odhodnih postaj takolimenovani mokri žig na celo vožnjo karto do Maribora).

Ministrstvo kmetijstva in vod je naproseno, da dovoli tovarišem v službi kmetijskega resorsta povodom skupščine dvodnevni dopust brez potovanja.

Za prenočišča od 18. na 19. in event. od 19. na 20. septembra bo po možnosti pod ugodnimi pogoji preskrbljeno. — Prijave za nje, za skupen obed in skupno večerjo je poslati vsaj do 15. septembra t. l. odboru.

V Mariboru dne 22. avgusta 1926.

T. č. tajnik:

T. č. predsednik:

Andrej Zmave s. r.

Joško Sotler s. r.

Uvedba NEPa v sovjetski Rusiji.

(Piše: Vikin.)

Strahovito divjanje svetovne vojne in pa bližajoča se ekspanzivnost revolucionarnih delavskih in kmetijskih mas Rusije, ki so računale na to, da se upostavi socialističen družabni red, so bile tisti odločilni faktor, ki so v Rusiji posavili nov človeški družabni red. Nezadovoljstvo do kapitalizma in takozvanih »buržujev« je naraščalo v svetovni vojni dan na dan in vedno bolj; brezštevilne žrtve v strelskih jarkih zapadne fronte carske Rusije pa so vplivale na psihozo tistih revolucionarjev, ki so izdali v svet parolo: **proti vojni!**

Ni čuda, da so se izkoriščane in teptane delavske in kmetijske mase vzdignile proti obstoječemu carskemu režimu, proti carju, proti popom in sploh proti tedanjemu družabnemu redu.

Revolucija je bila v takih razmerah nujno zgodovinsko potrebna... Na eni strani brezobzirno izkoriščanje, na drugi strani dvigajoč se odpor pa sta izcimila strahovit gospodarski in politični kaos in revolucija je bila izvršena... Oktobar 1917 je postal nov mejnik v zgodovini človeštva... Bela Rusija je postala rdeča in komunizem je slavil zmago...

Toda nastal gospodarski kaos in politična državna kriza sta vplivala tudi na začetek revolucije. Vlada in vladni režim sta sicer takoj bila komunistična, ali nista pa mogla naenkrat izvesti danih komunističnih manifestov, komunističnih parol.

Gospodarska situacija je bila taka, da niti na prevedbo industrijskih obratov in tovarov v socialistične roke ni bilo mogoče misliti. In v tej težki situaciji, v kateri so se nahajali ruski boljševiki — na znotraj sam kaos, na mejah so se bili boji in Nemci so korakali v osrčje Rusije, — je bilo treba najti določene pozitivne poteze, po katerih bi se srečno izpeljala državna barka sovjetske Rusije na trdnjšo in boljšo podlago. Ne samo gospodarski in politični kaos, temveč tudi nerazporazumljen vodstva boljševikov je povečalo pretečo katastrofo, kajti vodstvo se ni znalo rešiti. Krožile so neštene brošure in knjige o izvedbi in realizaciji boljševiškega programa. Ali vse to je bilo celo brezsmiselno in utopistično. Samo sanje o socialistično-komunističnem družabnem redu, teorije o revolucijah in prevzetju oblasti po proletariatu, o uvedbi proletarske diktature in drugo je bodlo človeka v oči, ako je to čital. Ni pa bilo konkretnih predlogov za pravilno izvedbo, za popustitev in upostavitve delno še kapitalističnega gospodarskega sistema, ni bilo konkretnih predlogov o taktiki boljševikov z ozirom na nastal gospodarski kaos.

Oktoberska revolucija pa se ima za svojo rešitev zahvaliti edino le Leninu, ki je z znamenitim načrtom o novi ekonomski politiki (NEP) dal revoluciji oziroma ruski komunistični stranki temeljni predpogoj življenja, ki je dal sovjetski Rusiji možnost, da je prebila gospodarsko in politično krizo.

Z ozirom na važnost tega načrta o novi ekonomski politiki bomo v glavnih obriših ogledali, kaj pravi o tem Lenin v knjigi pod nemščkim naslovom: »Die Hauptaufgabe unserer Tage.«

Lenin je znal razločati in razjasniti nastali položaj po revoluciji in predlagati tak način izvedbe, tako gospodarsko politiko, ki je bila tudi v danih razmerah in v tisti težki situaciji rešljiva in mogoča.

On pravi sledeče:

»Državni kapitalizem bo pri današnjem položaju v sovjetski republiki pomenil korak — naprej. Ali to še ni vse. Za to je potreben določen prehod, določena faza. Prvič moramo preštudirati način prehoda od kapitalizma v socializem, drugič moramo odkriti zmoto vsakega, ki ne misli, da je socializmu glavni sovražnik v naši državi edino le malomeščanstvo, in tretjič, razjasniti moramo natančno pomen sovjetske države in pa pokazati moramo v pravi luči razliko med gospodarstvom meščanske države in ekonomskim sistemom sovjetske države. Ta tri vprašanja so bistvena in najvažnejša, za to jih moramo rešiti. To je eno.

Drugo pa je, kako izvesti gospodarski prehod iz ekonomike sistema buržuazne Rusije v sovjetski ekonomski sistem naše sovjetske republike.

Da to lahko izvedemo, pravi Lenin dalje, je potrebno najprej, da spoznamo liste elemente, ki igrajo pri tem najvažnejšo vlogo. In računati moramo na

1. patriarhalno kmetijsko gospodarstvo, ki je v veliki večini tudi rusko nacionalno gospodarstvo.

2. malomeščansko gospodarstvo, nekaki srednji kapitalisti skupno z srednjimi kmeti,

3. gospodarstvo privatnih kapitalistov,

4. državni kapitalizem,

5. socializem.

Z ozirom na teh 5 bistvenih elementov, ki igrajo važno vlogo, moramo računati, kajti le z pravilno taktiko in ekonomsko politiko nam je mogoče izvesti sanacijo revolucije in njenih pridobitev. Dalje. Mi tudi ne smemo misliti, da če polagoma izvedemo tak načrt, da ne naredimo niti najmanjšega kompromisa, kajti popustiti moramo takrat tudi v gospodarskem oziru, kadar je to potrebno in direktno potrebno. In potrebno je to danes, kajti le na ta način je možno, da bo državni kapitalizem dosegel mogočne dimenzije v sovjetski republiki.

Nova ekonomska politika je za nas važna, kajti brez nje ne moremo imeti skupnosti in brez nje ne moremo imeti harmoničnega ekonomskega sožitja z najvažnejšim faktorjem sovjetske republike z — kmetijskim gospodarstvom... Poljedelski in agrarni element se morata združiti, to je potrebno v naši državi. Državni kapitalizem v taki obliki kot je sedaj, je tak kapitalizem, ki je tesno spojen z državo, to je z delavskimi in kmetijskimi masami, in to je tudi tak kapitalizem, kateremu moramo dati določeno mejo.

In od nas samih pa je odvisno kakšno mejo mu bomo dali, kajti to je naša stvar.

Nadalje opisuje in dokazuje Lenin še o natančnejši izvedbi meščanskega kapitalizma v državni kapitalizem v sovjetski republiki, ki mora biti v korist sovjetski državi, torej celokupnim delavskim in kmetijskim masam, ki tvorijo državo.

Leninov načrt NEPa je obveljal, je zmagal. Nova ekonomska politika se je izvedla. Boljševiki so popustili, ker so videli, da morajo popustiti in ker jih je silila v to nujnost. Prehod iz kapitalističnega ekonomskega reda se je vršil počasi v socialističen gospodarski red, v socialistično-komunističen družabni red.

Predpogoji za izvedbo so bili strogi in energični ukrepi sovjetske vlade. Stroga izvršitev agrarne reforme, razlastitev bogatih veleposesnikov, razlastitev vseh cerkvenih posestev in oddaja zemljišč revnejšim slojem širnih plasti delovnega ljudstva so se takoj izvršili in zemlja se je oddala povprečno — revnim kmetom v obdelavo. Istotako se je izvršilo i delo v industriji, v industrijskih obratih in tovarnah. Socializacija privatnih industrijskih tovarov in podjetij in prehod vsega premeščenega in nepremeščenega kapitala v državne roke, to je bila naloga sovjetske republike, sovjetske vlade, to je bila tudi tista faza v razvoju iz meščanske države v socialistično državo, kjer je ves kapital kolektivna last vsega naroda, vseh državljanov pod državno firmo.

Sigurno je, da so te drakonične odredbe sovjetske vlade napravile veliko prahu in velik krik. Uvedba nove ekonomske politike v sovjetskem gospodarstvu in s tem tudi izboljšanje in konsolidacija sovjetskega narodnega gospodarstva pa je vplivala na delavske in kmetijske mase precej pomirjevalno.

Razlastitev velekapitalistov in oddaja kapitala v državne roke je imela za posledico, da se je sedaj ves dobiček, katerega so prej uživali ozki krogi kapitalistov — porazdelil med širne delovne plasti ruskega naroda, ki so šele sedaj lahko prišli na svoj račun. Socialna politika, ki se je za carske vlade zanemarljiva in ki se celo ni absolutno nič izvajala, je dobila šele sedaj izraza, kajti na podlagi statistike se je ugotovilo, da je danes rusko delavno prebivalstvo gospodarsko in socialno še najboljše situirano po celi Evropi. S socialnimi razmerami pa, ki vladajo v Jugoslaviji ali sploh na Balkanu, pa se niti od daleč ne dajo primerjati.

V splošnem se mora konstatirati, da je Lenin z novo ekonomsko politiko popustil kapitalizmu in da je dal temelj ruski sovjetski republiki. Pomisliti moramo, da je z NEPom bila sovjetski Rusiji prvič dana možnost, da se je v sovjetski republiki razvil državni kapitalizem, drugič, da je danes sovjetska Rusija še najboljše in brez zunanjih podpor (gospodarsko in politično) bojkotiranje evropskih držav sovjetske Rusije) prebila najtežje gospodarske krize, tretjič, da je konsolidirala socialistično državo in četrtič, da je sijajno izvedla socialno politiko. — Kakor bomo iz poznejših člankov in statistik o sovjetskem narodnem gospodarstvu razvideli, nam bo jasno, da sovjetska Rusija še daleč ni tako črna, kot jo slikajo nekateri listi.

Sovjetska Rusija je po 10-letnem sovjetskem razvoju zaenkrat še uspešno prekorakovala vse gospodarske krize in danes se trača na listo stopnja, kot jo je nekdanj zavzemala imperijalistična carska Rusija.

Za ta uspeh pa se mora sovjetska Rusija zahvaliti le izvajanju nove ekonomske politike, kajti ta je privedla rusko narodno gospodarstvo po par letih strašnih katastrof in kaosov zopet na mednarodno politično in gospodarsko pozornico in na internacionalen trgovski trg.

Kljub tem, da so volili dosedaj gospodarstvo sovjetske Rusije le očrjeni boljševiki, pokazali so le, da so zmožni rešiti in ozdraviti i sovjetsko gospodarstvo, sovjetske finance.

In državni kapitalizem v sovjetski Rusiji v tem pravcu prodira — naprej.

NOBLESA.

Skrbno se pazi plemenito »Jutro«, da vendar nikdar ne imenuje našega lista. Ta njegova skrb gre celo tako daleč, da odgovarjajoč nam polemizira s SLS.

Včeraj pa je seveda »Jutro« na to svojo lepo skrb čisto pozabilo, ker dana je bila »Jutru« prilika, da poroča o tiskovni pravdi proti našemu listu. Pri tej priliki pa »Jutro« seveda ni pozabilo imenovati našega lista s polnim imenom, temveč je tudi imenovala ime našega odgovornega urednika v kurzivnem tisku. Če bi bil naš urednik opreščen, potem se to seveda ne bi zgodilo in upamo, da bomo to še dokazali, ker tudi še ni vseh dni konec.

Noblesa je torej — kakor se iz tega skromnega primera vidi — »Jutru« v vsakem oziru prirojena.

SAHOVSKI TURNIR V LJUBLJANI.

V večernjem X. kolu so kazali nekateri igralci precejšnjo utrujenost, zato se bodo danes odigrale samo višee partije.

V turnirju A je premagal Toth Acimovič; Agapjev Grenčarskega, Riesel Mrzlikarja, partija Jerošov Pire je končala remis.

V turnirju B je premagal dr. Singer Marjanovič, Kulžinski Jonkeja, Furlani Poljakova, Dumić C. Vidmarja, Rožič Didžinski; partija Vogelink-Drnovšek je končala remis.

Stanje po X. kolu: V turnirju A: Toth 6, Riesel 5 in pol, Kalabar in Rupnik 5 (1), Agapjev 5, inž. Tekavčič 4 in pol (1), Jerošov in Pire 4 in pol, Grenčarski in Acimovič 2 in pol, Mrzlikar 2. — V turnirju B: Rožič 8 in pol, Furlani 7 in pol, Drnovšek in dr. Singer 6 in pol, Didžinski in Kulžinski 5, Poljakov 4 in pol, Vogelink in Vidmar 4 (1), Dumić 3, Jonke in Marjanovič 3.

Danes se imajo odigrati višee partije Rupnik - inž. Tekavčič, Kalabar - Grenčarski in Vidmar - Vogelink.

V XI. (zadnjem kolu) igrajo jutri v turnirju A: Rupnik - Jerošov, Agapjev - Tekavčič, Riesel - Toth, Acimovič - Grenčarski in Pire - Mrzlikar. Kalabar je prost. V turnirju B pa: Marjanovič - C. Vidmar, Drnovšek - dr. Singer, Rožič - Vogelink, Kulžinski - Didžinski, Poljakov - Jonke, Dumić - Furlani.

Sport.

Boksmatch Dempsey - Tunney se vedno ni končno veljavno zasiguran. Na eni strani se trdi, da Dempsey ne sme nastopiti proti Tunneyu, dokler ne izvojuje boja s črncem Willsom; na drugi strani pa objavlja manager Dempseyja, Tex Rickards, natančne podrobnosti o predstojećem boju. Vsa obstoječa sportna arena se bo razširila tako, da bo prostora za 75.000 gledalcev; pripravljalna dela in pa nagrade za borca zahtevajo dva milijona dolarjev. Položaj se je pa v zadnjih dneh še bolj kompliciral, kajti v par dneh se vrši razprava med Dempseyem in njegovim prejšnjim managerjem Kearnsom. Slednji toži na odškodnino 300.000 dolarjev, ker se Dempsey ni držal pogodbo s črncem Willsom.

Zdi se, da je ves ta časopisni boj aranžiral prefrigani Rickards v svrhu večje reklame, ali pa ameriška boksarska oblast ni kos svoji nalogi.

Se drug pa je, ki stvar prav resno vzame in to je Harry Wills, kateremu se Dempsey vedno izmika, češ, da bi se prav rad boril z Willsom, samo če bi to boksarska oblast dovolila. Wills pa je tega večnega umikanja sit in je poslal v vse ameriške sportne liste sledečo izjavo: »Dempsey laže, če trdi, da komaj čaka, da se bori z menoj. Saj se boksava lahko na cesti. Vedno sem pripravljen, boriti se z Dempseyem na oglu 42. ceste in Broadwaya. Ne zahtevam zato niti fیکا, potolkel ga pa bom knock-out tako hitro, da mu bo še žal, da se je narodil.« Dejstvo pa je, da se Dempsey dosledno izogiba črncu Willsu.

Leopold in Josip Steinbach, sinova svetovnoznane dunajskega rekorderja v dviganju roklov, odstopujeta prihodnji mesec v Ameriko k svetovnemu bokserju Berlenbachu: postati hočeta bokserja. Vendar pa ni verjetno, da boudeta kaj prida dosegla; saj tudi njun oče, ki je bil svoječasno najmočnejši človek sveta, se

kot rokoborec ni povzpel v prvi razred. Telesna moč je sicer v boks in rokoborbi zelo potrebna in čim več jo je, tem bolje, toda tehnika šele napravi mojstra.

Rigoulot pride na Dunaj. Slavni francoski profesionalni težkoatlet Charles Rigoulot pride prihodnji mesec na Dunaj. Rigoulot je v zelo dobri formi, saj je pred par dnevi v Parizu potegnil desno-ročno 95 kg, obojerno 125 kg in in s prostim dvigom na prsi trikrat sunil 155 kilogramov.

Izborne uspehe v metanju krogle sta dosegla pri revanšnem mitingu v Aradu Oger Forbath in Rumun David. Prvi je dosegel 14.44 m, drugi 14.30 m. Slednji je zmagal v metu diska s 43.37 m. V Budapešti pa je vrgel Oger Koloman Marvalits (B. T. C.) disk 44.18 m daleč.

Velika meddržavna lahkoatletika tekma med Francijo, Nemčijo in Švico v Baselu, ki je prvič po vojski združila Nemčijo in Francijo v oficijelni tekmi, je sijajno uspeša. 10 tisoč ljudi je prisostvovalo tekmi, iz katere so izšli kot zmagovalci Nemci s 127 in pol točkami pred Francijo (89 in pol točk) in Švico (68 točk). Uspehi v posameznih panogah so sledeči: 100 m: Körnig (N.) 10⁹/₁₀ — 200 m: Körnig 21⁹/₁₀ — 400 m: Imbach (Š) 48⁹/₁₀ — 800 m: Martin (Š) 1:55 — 1500 m: dr. Peltzer (N.) 3:59⁹/₁₀ — 5000 m: Dieckmann (N.) 15:18⁹/₁₀ — 110 m pregraje: Trossbach (N.) 15 — 4 × 100 m štafeta: Nemčija 41⁹/₁₀ — 4 × 400 m štafeta: Nemčija 3:17⁹/₁₀ — skok v višino: Lewden (Fr.) 1.89 m — skok v daljavo: Dobermann (N.) 7.03 m — skok ob palici: Möbius (N.) in Vinkofsky (Fr.) vsak 3.65 m — kroglja: Brechenmacher (N.) 14.90 m — disk: Hofmeister (N.) 40.85 m — kopje: Molles (N.) 54.46 m.

Gospodarstvo.

RIBOLOVNI ZAKUP.

Konec oktobra t. l. poteče zakupna doba sledečih ribolovnih okrožij v litiskem srežu:

53a Zagorje - gornje okrožje, obsegajoče reko Savo od cerkve v kraju Sava do savskega mostu v Zagorju, s pritoki.

53c Zagorje - spodnje okrožje, obsegajoče reko Sava od savskega mostu v Zagorju do izliva Trboveljskega potoka (Kroščica), s pritoki.

53b Pasjek, obsegajoče potok Pasjek od izvira do izliva v Savo, s protoki.

53d Sklendrovec, obsegajoče potok Sklendrovec od izvira do izliva v Savo, s pritoki.

55 Kotredež, obsegajoče Kotreški potok s Potočino.

77 Višnjagora, obsegajoče potok Višnjico od izvira do zatvorske graščine Smreka, s pritoki.

100 Temenica, obsegajoče potok Temenico od izvira obeh potokovih ram do prvega mlina v St. Lovrencu, s pritoki.

52c Jablanšek, obsegajoče potok Jablanšek od izvira do prvega jezua nad izlivom, s pritoki.

Na podlagi določil § 15. ribolovnega zakona za bivšo vojvodino Kranjsko se bode ta okrožja oddala na javni dražbi v zakup za deset let (to je do 30. oktobra 1936.).

Dražba se bo vršila pri srezkarni poglavarstvu v Litiji, soba št. 2, vsaki dan ob pol 10. uri dopoldne, in sicer:

Za okrožja: Jablanšek, Pasjek in Sklendrovec v ponedeljek dne 25. oktobra t. l.

Za okrožja: Temenica in Kotredež v torek, dne 26. oktobra t. l. in

za okrožja: Zagorje - gornje in Zagorje - spodnje okrožje v sredo, dne 27. oktobra t. l.

Za okrožje: Višnjagora se vrši dražba na uradnem dnevu v Višnjigori v sredo, dne 3. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne.

Dražbeni pogoji in bližnji obseg okrožij (meje in stranske vode) so v pisarni srezkega poglavarstva med uradnimi urami do dneva dražbe vsakomur na vpogled.

Op., Ribolovni okrožji št. 50 (Kresnice) in 51 (Litija) sta bili sedanjima zakupnikoma podaljšani za nadaljnjih 10 let; proti podaljšanju je vložena pritožba oziroma (za Kresnice) tožba na upravno sodišče. V slučaju razveljavitve podaljšave bom razpisal dražbo za ti okrožji kasneje. — Srezki poglavar.

BORZE.

Ljubljanska borza, 24 avgusta. Zaključki: Deske smrekove paralel, I, II, III, monte, 14 mm, od 16 m napr., media 23, meo vag. meja, 1 vag., 580; lipovi plohi, neobrobljeni, od 27 do 100 mm, od 2 m naprej, od 18 cm šir. napr., lep vag. naklad. post., 1 vag., 575; Celjska posojilnica d. d., Celje 195.

Zagreb, 25. avg. Devize: Newyork ček 56.465—56.767, London izpl. 275.23—276.43, ček 275.23—276.43, Pariz 162.5—164.5, Praga ček 167.53—168.53, Curih izplačilo 1094.8—1098.8, ček isto, Milan izpl. 184.81—186.01, Dunaj izpl. 799.25—803.25, ček 799.15—803.15.

Curih, 25. avg. Beograd 9.125, Newyork 518, London 25.125, Pariz 14.80, Praga 15.35, Milan 16.975, Berlin 123.425, Dunaj, 73.15, Bukarešta 2.5125, Sofija 3.7375, Budapešta 0.00724.

RAZSTAVA PSOV.

dne 8. in 9. septembra 1926.

Zanimanje za to razstavo je zelo veliko, tako v krogih, ki se bavijo s hišnimi ali domačimi psi, kakor tudi v lovskih krogih. Med lovskimi krogi bode seveda prevladovali braki.

Lov z braki je v Sloveniji glavni način lova, zato ni čuda če ima Slovenijo lepo število brakov različnih pasem. Povečini so ti psi v rokah lovcem na deželi. Ker pa poznamo zavednost naših lovskih krogov tudi onih z dežele, smo uverjeni, da se bodo tudi ti krogi s svojimi lepimi braki razstave udeležili. Krivo bi pa bilo misliti, da spada na razstavo

te tak brak, ki je vpisan v redovni knjigi in se more izkazati z rodovnikom. Klub ljubiteljev brakov deluje 2 leti, zato se ni mogel materializirati razčistiti. Imamo še na stotine in stotine brakov, ki po svoji znanosti zaslužijo, da se vpišejo v rodovno knjigo. Naj torej noben lovec, ki ima količnik čistokrvnega braka ne zamudi te prilike in naj psa razstavi. S tem bo

1. izvedel nepristransko strokovnjsko oceno svojega psa,
2. pa tudi sam videl lepe brake drugih lovec.

Zato vsi braki na razstavo!

To in ono.

KONDYLIS.

Jurij Kondylis se je udeležil leta 1919 na Ruskem boju zoper boljševike. Se istega leta se je bojeval v Mali Aziji zoper Turke, pri čemur se je zopet odlikoval. Po volilnem porazu Venizelosa dne 1. novembra 1920 je bil primoran zapustiti vojaško službo. Umaknil se je v Carigrad, kjer je deloval dve leti marljivo za Venizelosa. Meseca septembra 1922, ko je videl, da je položaj polkovnika Plastirasa trden, se je vrnil na Grško, kjer je bil imenovan za divizijskega komandanta na Kreti. Meseca oktobra 1923 je zavrnil tam pokret pristašev kralja. Nato so ga zopet kot divizijskega generala odslovili in jel se je boriti za izpremembo režima. Pri volitvah leta 1923 je bil izvoljen z vso svojo kandidatno listo ter dobil v prvi republikanski vladi portfelj vojnega ministra, vsled diferenc s Papanastazijem je pozneje demisioniral ter bil nato proklamiran za šefa nacionalne re-

publikanske stranke. V Mihalakopulosovem kabinetu je imel resort notranjega ministra. Obenem s tem kabineto je koncem julija 1925 vsled državnega udara generala Pangalosa odstopil.

MILIJONSKA MESTA.

Po najavnejših podatkih sestavi dr. Oskar Melbach.

1. Newyork 9.925.000; 2. London 7.615.000; 3. Pariz 4.529.000; 4. Berlin 4.180.000; 5. Chicago 2.995.000; 6. Osaka 2.115.000; 7. Tokio 1.995.000; 8. Filadelfija 1.979.000; 9. Dunaj 1.868.000; 10. Moskva 1.850.000; 11. Buenos Aires 1.818.000; 12. Hamburg 1.516.000; 13. Šangaj 1.500.000; 14. Hankou 1.474.000; 15. Kalkuta 1.327.000; 16. Bombay 1.325.000; 17. Peking 1.300.000; 18. Detroit 1.242.000; 19. Budapešt 1.223.000; 20. Leningrad 1 mil. 223.000; 21. Liverpool 1.211.000; 22. Birmingham 1.203.000; 23. Rio de Janeiro 1.158.000; 24. Glasgow 1.124.000; 25. Boston 1.072.000; 26. Manchester 1.053.000; 27. Varšava 1 mil. 45.000; 28. Sidney 1.010.000; 29. Los Angeles 1.000.000; 30. Mexico 1.000.000; 31. Osingan 1.000.000; 32. Hsiangtau 1.000.000.

Prihodnji aspiranti so v Evropi: Marseille (982.000), Carigrad (881.000), Milan (862.000), v Aziji: Bangkok (931.000), Kanton (900.000), Hangton (892.000); v Ameriki: Cleveland (936.000), St. Louis (882.000); v Avstraliji: Melbourne (853.000) in v Afriki: Kairo (800 tisoč). Razven dosedaj imenovanih so še sledeča mesta, ki imajo okrog 800.000 prebivalcev: Tiensin, Neapel, Lyon, Bruselj, Madrid, Baltimore, Nagoya in Bukarešta ter Praga s 750.000 prebivalci.

Od 32 milijonskih mest se jih nahaja 8 v britanskem imperiju (od teh 5 v Angliji in

3 v kolonijah), 6 na Kitajskem, po dve v Nemčiji in Sovjetski Rusiji ter po eno v Franciji, Avstriji, Argentiniji, na Madžarskem, v Braziliji, na Poljskem in v Mehiki. Na Evropo jih odpade 13, na Ameriko in Azijo po 9, na Avstralijo pa eno. Kar se tiče razvoja milijonskih mest od svetovne vojne dalje, je treba omeniti nagel porast ameriških, nemških, angleških mest (razven Londona), Budapešte, Varšave in Sidneya. Stagnacijo glede porasta števila prebivalstva zaznamujejo mesta London, Pariz, kitajska mesta, nazadovanje pa japonska mesta (posebno Tokio radi potresa), ruska mesta (posebno Leningrad), kakor tudi Dunaj.

Newyork je prekosil London ter je največje mesto na svetu. Berlin je skoraj že dohitel Pariz. Dunaj je padel na devalo mesto, dočim sta Hamburg in Budapešta svoji poziciji izboljšala.

GRIGORIOS CASSAFOULIS, BALKANSKI GENTLEMAN VLOMILEC.

Vsem policijskim oblastim Balkana dobro znani poglavar roparskih tolp Grigorios Cassafoulis je bil te dni v Solunu aretiran.

Dolgo časa je razburjal solunsko okolico, dokler ni postal končno žrtev ljubezni. Divji roparski poglavar se je zaljubil na višku svoje slave v neko rumunsko plesalko po imenu Marija, ki se je nahajala takrat v Atenah. Tedaj je zapustil vse, svojo slavo, svojo tolpo ter sledil svoji oboževanki v Bukarešto. Tam je živel kot »privatje«. Detektivi so ga dobro poznali, pustili so ga pa popolnoma pri miru, ker je bil ljubimec vplivne plesalke. Vpliv plesalke je bil tako velik, da je izvršil Cassafoulis 5 vlovov, ne da bi bila mogla najti policija najmanjšo sled.

Nesreča pa je hotela, da je izgubil naklonenost plesalke in s tem protekcijo pri policijskih agentih, ki so ga meni nič tebi nič aretirali. Nato je sedel par mesecev v ječi, kjer pa mu očitno ni ugajalo, kajti pobegnil je pri prvi priliki. Popihal je je v Bolgarijo, toda tu ni imel sreče. Smatrali so ga za navadnega komunista in končno je moral biti vesel, da je odnesel zdravo kožo v Jugoslavijo. Tu se je mudil samo mimogrede, narkar je obiskal druge balkanske dežele. Končno ga je jelo mučiti domotožje in vrnil se je v Solun, v nadi, da najde tam svoje stare tovariše ter poslani zopet njihov šef. Ti pa o tem niso hoteli ničesar slišati. Njihova tolpa se je bila medtem razbila in ni jih bilo volja, da bi se zopet organizirali.

Zato je sklenil Cassafoulis, da si poišče novih tovarišev ter prične z njimi staro življenje. Eden od njih ga je izdal in bil je aretiran. Pri njem so našli razen 24.000 drahem več fotografij njegove nekdanje prijateljice.

ZA KRATEK ČAS.

Slavni francoski pisatelj Feydeau je bil na deželi na oddihu. Nekoč je vstopil v vaško gostilno, sedel ter vprašal gostilničarko:

»Ali imate cikorio?«

»O seveda,« je potrdila debeluharska gostilničarka.

»Koliko?«

»Trideset paketov.«

»Dobro. Prinesite vseh trideset paketov sem.«

Hropeč je prinesla gostilničarka 30 paketov cikorie ter jih položila pred gosta.

»Tako,« je dejal Feydeau mirno, »sedaj mi pa skuhajte čašo kave.«

Rudyard Kipling:

Knjiga o džungli.

Buldeo je pojasnjeval, da je bil oni tiger, ki je bil odnesel Messuinega sina duh-tiger, v čegar telesu je bival duh nekega zločestega oderuha, ki je bil umrl pred nekaj leti. »Prepričan sem, da je to resnica,« je dejal, »ker je ta oderuh Purun Dass vedno šepal vsled udara, ki ga je bil dobil pri izgredih, ko so mu sežgali računke knjige; in tiger, ki govorim o njem, ta tudi šepa, kajti sledovi njegovih šap so neenaki.«

»Res, res mora biti resnica,« so dejali sivobraščni in pokimavali.

»Ali so vse te vrste zgodbe take prazne čenče?« se je oglasil Mowgli. »Tisti tiger šepa, ker je kruljav na svet prišel; to je znano po celi džungli. Praviti, da biva oderuha duša v divji živali, ki nikoli ni imela niti toliko srčnosti kot šakal, je otročje govorjenje.«

Buldeo je bil tako osupel, da nekaj hipov ni mogel izpregovoriti, poglavar pa je ostrmel.

»Oho! Ta džungelska zalega tako govori, kaj?« je dejal Buldeo. »Ako si res tako moder, prinesi rajši njegovo kožo v Khanhiwaro, saj je vlada razpisala nagrado sto rupij na njegovo glavo. Še boljše pa storiš, da ne brbljaš, kadar govore ljudje, ki so starejši od tebe.«

25

Mowgli je vstal in se obrnil, da bi odšel. »Ves večer sem ležal tukaj in poslušal,« jim je zaklical nazaj čez ramo, »in Buldeo ni razen enkrat ali dvakrat znil niti besedice resnice o džungli, ki mu sega prav do vrat. Kako pa naj potem verjamem njegovim pripovedkam o duhovih, bogovih in škrtih, ki pravi, da jih je bil videl?«

»Res čas je, da gre fant govedo past,« je dejal vaški poglavar; Buldeo pa je pihal in momljaj nad Mowglijevo drzovitostjo.

V večini industrijskih vasi je navada, da pelje nekoliko dečkov zarana zjutraj govejo živino in bivoje iz vasi na pašo in jih prižene pred nočjo zopet nazaj. Ista živina, ki bo do mrčevnega pomandrala belega človeka, pusti, da jo ubijejo, ustrahujejo in nad njo kriče otroci, ki jim segajo komaj do gobca. Dekler se fantje drže črede, so varni, kajti niti tiger si ne upa napasti tropa goveda. Ako pa se oddaljijo od njih, gredo evetlice trgati ali kuščarje lovit, jih včasih odnesejo divje živali. Ob zori je Mowgli jezdil po vaški ulici; sedel je na hrbtu Rame, velikega bivola vodnika. Skriljasto medri bivoli z dolgimi, nazaj vpognjenimi rogi in divjimi očmi so drug za drugim prihajali iz hlevov in stopali za njim. Pri tem je Mowgli prav jasno pokazal otrokom, ki so šli z njim, da je on prvi med njimi. Tolkel je bivoje z dolgim oglaženim trcem ter velel

Kamyju, enemu dečkov, da naj sami pasejo govejo živino in naj dobro pazijo, da se ne udalijo od črede. Sam pa je odšel z bivoli naprej.

Indijski pašnik je golo skalovje, grmovje, šopi trave in majhne globeli, po katerih se črede razkrope in izginejo izpred oči. Bivoli se navadno drže mlak in blatovja, kjer preleže cele ure, se valjajo ali solnčijo v toplem blatu. Mowgli jih je gonil do roba ravani, kjer je Waingunga prihajala iz džungle; nato je zdrknil Rami z vrha, stopal do šopa trsja ter našel Sivega brata. »Ej,« je dejal Sivi brat, »jako mnogo dni te čakam. Kaj pa pomeni ta gonja govodi?«

»Ukaz je tak,« je odgovoril Mowgli. »Za nekaj časa sem vaški pastir. Veš kaj novega o Shere Khanu?«

»Vrnil se je v te kraje in že dolgo preži tukaj nate. Sedaj je zopet odšel, kajti divjačina je redka. Ima pa namen, da te ubije.«

»Že dobro,« je odvrnil Mowgli. »Veš, kadar ga ni v teh krajih, sedi ti ali pa eden tvojih bratov na tisti skali tam, da te lahko vidim, kadar pridem iz vasi. Kadar se pa Shere Khan vrne, me pa čakaj v globeli pri dhačkovem drevesu sredi ravani. Ni treba, da bi prisluškvali Shere Khanu ravno pod žrelo.«

(Dalje prih.)

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Koslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon Int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Enostopniški družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja
makulturni papir
kg Din 4-50.

Na dobro

Stekleno

Naročajte

domačo hrano se sprejmejo abonenti. Stari trg št. 34/II., levo vrata št. I.

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opelkarne d. d. v Ljubljani

„Narod. Dnevnik“.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji - Tudi na obroke. - Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj

DUBIED

Mali oglasi

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Dia 1-.

Potnike

dobro vpeljane sprejme vinska trgovina Ponudbe in zahteve naj se pošlje na oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova 21/III. pod »vinska trgovina«.

DRVA - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

MODROCE

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane, dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN, tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

Elektrotehnika in inženjerja išče »Električna druga« v Spodnji Šiški, ki bi prevzel mesto

obratovodja

ter bi bila to njegova postojanska služba. Nastop službe takoj. Ponudbe do 27. t. m. gori imenovani zadruzi.

Iščem

malo, mirno sobico, tudi na periferiji mesta. Prosim naslovo na upravnišvo »Nar. Dnevnika«.